

Indsatser mod rekruttering til bander ...

Eksempler på kommunale initiativer,
og anbefalinger til helhedsorienteret forebyggelse

DET KRIMINAL
PRÆVENTIVE RÅD

Indsatser mod rekruttering til bander

Det Kriminalpræventive Råd

Odinsvej 19, 2.
2600 Glostrup

Ansvarshavende red:

sekretariatschef Anna Karina Nickelsen

DKR.nr.: 10-211-0189

ISBN: 978-87-88789-98-0

Marts 2011

Det Kriminalpræventive Råd

Indsatser mod rekruttering til bander

- Eksempler på kommunale initiativer, og anbefalinger til
helhedsorienteret forebyggelse

Marts 2011

Indhold

Indledning.....	3
Undersøgelsens baggrund	4
Undersøgelsens begreber og metode	5
Kriminalpræventive analyser	10
Eksempel: Flerstrengt analyse.....	11
Eksempel: Netværkskortlægning.....	13
Eksempel: Undersøgelse af behovet for misbrugsbehandling hos borgere med anden etnisk oprindelse end dansk.....	14
Kriminalpræventivt samarbejde.....	16
Eksempel: Samarbejde med fodboldmiljøet.....	17
Eksempel: Samarbejde om reduceret synlighed i nattelivet	18
Eksempel: Godt internt samarbejde i kommunen	18
Kriminalpræventive indsatser og metoder	20
Eksempel: Kriminalpræventiv undervisning.....	22
Eksempel: Gadeplansarbejde med risikogrupper	23
Eksempel: Værestedet som en indgang til arbejdsmarkedet.....	24
Eksempel: Forældre-netværk.....	25
Eksempel: Time-out fra det kriminelle miljø	26
Eksempel: Misbrugsbehandling.....	27
Eksempel: Opbyg ressourcer i udsatte boligområder	28
Opsamling: De overordnede tendenser	29
Anbefalinger	31
Anbefaling 1: Afklar banderådets rolle og skab en tydelig opgave.....	31
Anbefaling 2: Opnå en fælles forståelse af opgaven.....	32
Anbefaling 3: Anlæg en helhedsorienteret tilgang	33
Et eksempel på en samlet plan.....	36
Anbefaling 4: Skab og anvend et lokalt vidensgrundlag	38
Litteratur og referencer	42
Bilag 1: København Kommunes Enkelt-sagskoncept.....	43
Bilag 2: SSP-Handleplan 2	44

Indledning

I de senere år er begrebet bandekriminalitet kommet på samfundets dagsorden efter alvorlige opgør mellem kriminelle grupper. Konflikterne har en stor utryghedsskabende effekt specielt for de beboere, der lever i de plagede områder. Både medier og politikere har rettet deres opmærksomhed mod, hvad der kan gøres for at sætte ind mod banderelateret kriminalitet, og regeringens bandepakke i 2009 har betydet, at myndighedernes og kommunernes indsats mod grupperelateret kriminalitet er blevet opprioriteret. I kommunerne har man været nødt til at forholde sig til spørgsmålet om, hvorvidt problematikken også er en del af den lokale virkelighed.

Det er væsentligt, at der tages hånd om bandeproblematikken, både i forhold til at mindske rekrutteringen til banderne og i forhold til at tage hånd om den utryghed, konflikterne skaber i befolkningen. Indsatsen skal være koordineret og balanceres både i forhold til det korte og det lange tidsperspektiv. Med dette udgangspunkt mener DKR, at kommunerne bør forholde sig til en række centrale spørgsmål, når de arbejder med at forebygge bandekriminalitet. Indsatsen skal ses i sammenhæng med kommunernes øvrige forebyggende initiativer og foregå på et grundlag af viden om problemets omfang og karakter.

DKR besluttede i 2010 at undersøge, hvilke indsatser kommunerne har sat i gang i forhold til at forebygge rekruttering til bander. Undersøgelsen giver også et fingerpeg om, hvordan indsatserne indgår i kommunernes samlede forebyggelsesarbejde og hvilken organisering indsatserne er en del af.

Denne rapport beskriver hovedresultaterne fra undersøgelsen. Rapporten indledes med en beskrivelse af undersøgelsen og dens metode. Herefter oprides i overordnede træk, hvilke kriminalpræventive initiativer danske kommuner har anvendt i deres forebyggende arbejde, herunder hvilke analysemetoder, der lægges til grund for arbejdet og hvilke kriminalpræventive samarbejder, kommunerne indgår i. Kommunernes erfaringer belyses gennem adskillige eksempler, der illustrerer bredden i mulige initiativer.

På baggrund af undersøgelsens fund opstilles fire konkrete anbefalinger for, hvordan det løbende arbejde med at forebygge rekruttering til bander kan udvikles yderligere. Helt konkret kan de fire anbefalinger tilsammen danne grundlag for arbejdet i de relativt nyetablerede banderåd, hvis værdi flere kommunale repræsentanter på undersøgelsestidspunktet var i tvivl om. Anbefalingerne har til formål at understøtte udviklingen i retning af helhedsorienteret og vidensbaseret forebyggelsesarbejde.

Undersøgelsens baggrund

I år 2007 eskalerede konflikter mellem forskellige grupper af kriminelle, og resulterede i flere alvorlige skudattentater og knivoverfald. Der opstod derfor et betydeligt offentligt fokus på bandekriminalitet, herunder forebyggelsesstrategier i forhold til yderligere rekruttering til kriminelle (bande)miljøer.

I finanslovsaftalen for 2009 blev det besluttet, at politiet over en toårig periode skulle gennemføre en målrettet og koordineret vidensopsamling, forskningsindsats og uddannelse i bekæmpelse af bandekriminalitet. For også at sætte fokus på forebyggelsesarbejdet besluttede Det Kriminalpræventive Råd, at vi - sideløbende med politiets arbejde - ville foretage en systematisk indsamling af viden og erfaringer, man i de danske kommuner har gjort sig med bandekriminalitet, særligt med fokus på forebyggelse af rekruttering til bander.

Vi valgte at fokusere på kommunernes virke, så vores undersøgelse kunne komplementere politiets arbejde. Kommunerne er på mange måder også den helt centrale aktør, når det kommer til forebyggelse af rekruttering til bander. Kommunerne spiller f.eks. en afgørende rolle i det kriminalpræventive SSP-samarbejde mellem skoler, sociale myndigheder og politiet, ligesom kommunernes almindelige aktiviteter på f.eks. børne- og ungeområdet, arbejdsmarkedsområdet og indenfor byplanlægning kan influere på kriminalitetsudviklingen, herunder rekrutteringen til bander og kriminelle grupperinger.

Med kommunal- og politireformen i 2007 blev der i samtlige kommuner oprettet et lokalråd, der skal koordinere samarbejdet om forebyggelse af kriminalitet¹. Lokalrådet er sammensat af ledende repræsentanter fra kommunens forvaltninger og ledende repræsentanter fra lokalpolitiet. Hertil kommer ofte andre lokale aktører, der spiller en rolle i forebyggelsen af kriminalitet, f.eks. handelsstandsforeninger. Lokalrådet har det overordnede ansvar for at tilrettelægge det kriminalpræventive samarbejde i lokalområdet. På politikredsniveau blev der samtidig oprettet kredsråd, hvor borgmestrene og politidirektøren i en politikreds skal beslutte den overordnede strategi på det kriminalpræventive område.

Endvidere blev der, med den såkaldte "bandepakke" i 2009, indført særlige banderåd i berørte lokalområder. Tanken bag banderådene er, at de skal være "*fora*", hvor alle relevante aktører løbende drøfter de konkrete problemer og forslag til forebyggende og tryghedsskabende tiltag. Som supplement til det eksisterende tværgående kriminalpræventive arbejde i navnlig lokalrådet og SSP-samarbejdet skal banderådet således medvirke til yderligere at målrette og udvikle indsatsen for at bryde »fødekæden« til banderne. Banderådets

¹ Særligt interesserede læsere henvises til Det Kriminalpræventive Råd (2008): *Lokal forebyggelse af kriminalitet*.

*primære fokus skal derfor være på de helt unge potentielle bandemedlemmer – den såkaldte »lillebrorgruppe«.*²

Med en lovændring³, der trådte i kraft den 1. juli 2010, blev kommunerne desuden forpligtiget til at lave en plan for indsatsen imod ungdomskriminalitet, som en del af den sammenhængende børnepolitik.

Kommunerne spiller altså en afgørende rolle i tilrettelæggelsen og udførelsen af den kriminalpræventive opgave. I denne rapport synliggøres eksempler på, hvordan danske kommuner har grebet denne opgave an i forhold til bande-kriminaliteten og kriminelle grupperinger mere bredt.

Undersøgelsens begreber og metode

Et vigtigt mål med vores videns- og erfaringsindsamling er at give en fornemmelse for bredden i de initiativer, der kan tænkes inddraget i en forebyggende strategi rettet mod rekruttering til bander, ligesom vi gerne vil synliggøre indsatses, der afspejler forskellige kommunale virkeligheder. Vi vil også gerne beskrive indsatses, der søger at forebygge kriminelle grupperinger, før de eventuelt udvikler sig til egentlige kriminelle bander. Derfor har vi anlagt en rummelig tilgang i forhold til, hvilke typer af initiativer, vi inkluderer i undersøgelsen.

Begrebet "bände"

En udfordring for en erfaringsindsamling som den vi har foretaget er, at begrebet "bände" forstås meget forskelligt blandt professionelle. I denne undersøgelse har vi ladet det være op til den enkelte interviewperson at udvælge hvilke initiativer, han eller hun fandt relevante for emnet forebyggelse af rekruttering til bander og kriminelle grupperinger.

Når vi i denne rapport taler om initiativer, der skal forebygge rekruttering til "bander" og "kriminelle grupperinger" er vores fokus altså ikke kun på initiativer, der helt specifikt er rettet mod forebyggelse af den mest organiserede del af kriminelle grupperinger, som for eksempel rockerklubberne og deres fødekæder. Vi vil i høj grad også interessere os for initiativer rettet mod mindre organiserede grupper, hvis kriminalitet ikke er decideret profitorienteret, men måske snarere en del af en afsporet ungdomskultur. Sådanne grupper kan efter vores mening ikke betegnes som egentlige "bander" i sig selv, da bände-begrebet efter vores mening indebærer en relativt høj grad af organisering og et relativt alvorligt kriminalitetsmønster, der ofte er profitorienteret.

Initiativer rettet mod disse mindre organiserede grupper er dog alligevel interessante. Blandt andet kan man frygte, at disse mere uorganiserede grupper i

² Pressemeddelelse fra Justitsministeriet den 29. april 2009

³ L166 om ændring af lov om social service og lov om rettens pleje (Styrkelse af indsatsen overfor kriminalitetstruede børn og unge)

høj grad udgør rekrutteringsgrundlaget for de egentlige "bander" og "kriminelle grupperinger". En dansk undersøgelse⁴ har fx dokumenteret forbindelser mellem nogle af de mere uorganiserede grupper og f.eks. rockergrupperne. Forebyggelsesinitiativer rettet mod mindre organiserede grupper af unge, kan derfor betragtes som et element i forebyggelsen af, at de unge senere - i de tidlige voksenår - rekrutteres til egentlige bander. Forebyggelse af kriminalitet, som er begået af kriminelle ungdomsgrupper, er selvfølgelig også en vigtig opgave i sig selv.

Bagsiden ved denne bredt inkluderende strategi er, at der kan være stor varians i de indsamlede kriminalpræventive initiativers målgruppe og sigte. En indsats, der har givet gode erfaringer med grupper af unge "rødder", kan altså ikke nødvendigvis forventes at være anvendelig i forhold til mere organiserede grupper af voksne kriminelle.

Afgrænsning

En meget stor del af kommunernes virke influerer mere eller mindre direkte på rekrutteringen til bander og kriminelle grupperinger. Det er f.eks. evident, at kommunernes generelle virke indenfor eksempelvis det sociale område, familieområdet og uddannelsesområdet bidrager til at sikre børn og unge gode betingelser for at afstå fra deltagelse i bander. Det er dog udenfor denne undersøgelses rækkevidde at skabe overblik over samtlige elementer i kommunernes virke, der kan tænkes at påvirke unges udvikling i en positiv, kriminalitetsfri retning.

For at afgrænse opgaven er hovedfokus i denne undersøgelse derfor på initiativer, der har et ret direkte kriminalitetsforebyggende sigte. I vores afsluttende anbefalinger vil vi dog pege på, hvordan de meget specifikke initiativer ikke bør stå alene, når den lokale forebyggelse planlægges. For yderligere at afgrænse opgaven har vi begrænset vores undersøgelsesområde til de mest relevante kommuner, og i hver af disse kommuner fundet frem til en eller flere interviewpersoner, der kunne forventes at have et vist overblik over relevante indsatser i kommunen.

For kun at udvælge de mest relevante kommuner, besluttede vi at fokusere på de kommuner, hvor man havde besluttet at oprette et banderåd. I disse kommuner har man åbenbart lokalt vurderet, at der var et muligt problem med rekruttering til bander, idet formålet med banderådene er at have fokus på denne problematik. En mulig ulempe ved kun at indhente oplysninger fra kommuner, hvor der er oprettet banderåd kan være, at vi risikerer ikke at få kontakt med kommuner, hvor forebyggelsen faktisk er så velfungerende, at der ikke er *behov* for banderåd.

⁴ PLS Rambøll Management (2002) "Grupperelateret kriminalitet i Danmark. Del 1: Omfang og Karakter"

Interviewpersoner

I de udvalgte kommuner ville vi gennemføre interviews med en eller flere udvalgte nøglepersoner. Vi skulle derfor identificere en interviewperson, der kunne forventes at have et vist overblik over relevante indsatser. Da kommunerne har uensartede organisatoriske strukturer, kunne vi ikke antage, at den ideelle interviewperson havde den samme jobfunktion i forskellige kommuner. Vi ønskede også at få et indblik i et *bredt* spektrum af kommunale indsatser, frem for at fokusere alene på et enkelt område, f.eks. SSP- eller undervisningsområdet.

Lokalrådet for den enkelte kommune består af lokale ledelsesrepræsentanter fra politi og kommune, og har en koordinerende funktion i det lokale kriminalpræventive samarbejde. En af lokalrådenes hovedopgaver er at varetage det overordnede ansvar for at tilrettelægge det kriminalpræventive samarbejde i eget lokalområde. På den baggrund vurderede vi, at lokalrådene var det mest relevante sted at opsøge et samlet overblik over de kommunale indsatser. Vi valgte derfor at kontakte kommunale lokalrådsmedlemmer i de enkelte kommuner og bede *dem* identificere en relevant interviewperson. Lokalrådsmedlemmerne fungerede enten selv som interviewpersoner eller udpegede en relevant interviewperson i deres kommune.

Datainsamlingsmetode

Interviewformen var i de fleste tilfælde telefoninterview. Der blev interviewet ud fra en fast spørgeguide, men der var dog mulighed for at spørge ind til emner udenfor guiden. Det første tema i interviewguiden var "eksisterende bande problemer i lokalområdet". Ved at stille spørgsmål til lokalrådets bande problemer kunne vi dels få en fornemmelse af, hvad interviewpersonen betragtede som bandede, dels en fornemmelse af, hvor stort et bekymringsfelt bande problemerne udgjorde i det kommunale forebyggelsesarbejde.

Dette tema fungerede som en naturlig introduktion til det efterfølgende tema: "Kommunens forebyggelse af bandekriminalitet og rekruttering til bandede". Hvis interviewpersonen ikke oplevede bandede som et problem, ledte vi samtalen ind på, hvordan kommunen arbejder for at forebygge at problemet opstår. Andre gange var en kort samtale om etableringen af bandede en god måde at få tankerne ledt hen på bandedeforebyggende arbejde i kommunen.

Interviewet varede som regel mellem 20-30 minutter. I tilfælde, hvor kommunen betragtede bande problemet som betydeligt, kunne det vare op til 40 minutter. I de tilfælde, hvor kommunen betragtede bande problemet som meget ubetydeligt, kunne interviewet vare helt ned til 10 minutter.

I de større byer som Odense, Aalborg, Århus og København valgte vi at lave personlige interviews. Vi vurderede, at disse byers forebyggende arbejde rummede en kompleksitet, der krævede længere og mere uddybende interviews, hvilket var lettere på et personligt møde. Det betød som regel flere deltagende interviewpersoner og interviews af længere varighed.

Banderådernes udbredelse og sammensætning

Da banderådene var en relativt ny konstruktion på undersøgelsestidspunktet, var der ikke nogen samlet oversigt over hvilke kommuner, der havde fået oprettet banderåd. Vi identificerede derfor disse ved forespørgsler hos lederne af de enkelte politikredses kriminalpræventive afdelinger/sekretariater.

Vi fandt ad denne vej i første omgang frem til, at der i 38 af landets 98 kommuner var oprettet banderåd. Efter at have kontaktet de 38 identificerede kommuner, viste det sig at fire af kommunerne alligevel ikke havde banderåd, og heller ingen indsatser rettet mod rekruttering til bander. Vi endte derfor med at have identificeret 34 kommuner med banderåd. De oprettede banderåd varierede betydeligt i deltagersammensætning, form og indhold. I nogle kommuner var banderådene oprettet som selvstændige råd, i andre kommuner alene som dagsordenspunkter for lokalrådet evt. med en udvidet deltagerkreds. Andre kommuner igen havde placeret banderådsopgaven i lokale SSP-udvalg. Dermed var banderådernes funktioner også forskellige. I nogle kommuner var banderådets fokus på enkeltsagsbehandling af konkrete unge, i andre kommuner var fokus mere af overordnet orienterende eller planlæggende karakter.

Svarprocent

Af de 34 kommuner lykkedes det os at få kontakt til og interviewe en nøgleperson i de 27 kommuner, hvilket svarer til en svarprocent på 79. Én af de syv kommuner, der ikke blev interviewet lå i Københavns omegn, men ellers var de ikke-interviewede kommuner karakteriseret ved at være små eller mellemstore kommuner, der ikke lå i umiddelbar nærhed af de store byer, hvor man kan formode at bandeproblemerne er mest fremtrædende.

I nogle af de 27 interviewede kommuner (særligt de større byer) gennemførtes interviews med flere relevante interviewpersoner. Sammenlagt deltog 37 interviewpersoner fra kommuner, hvor der var oprettet banderåd.

Interviewpersonerne

Interviewpersonerne blev som nævnt udpeget via kommunale lokalrådsmedlemmer, således at man i den enkelte kommune selv kunne identificere den bedste kilde til denne undersøgelse. Dette medførte, at interviewpersonernes ansvarsområder og jobfunktioner varierede betydeligt fra interview til interview. Mere end halvdelen af de udpegede interviewpersoner havde en jobfunktion indenfor den lokale SSP-organisation. Dette var forventeligt, da SSP spiller en helt central rolle i de fleste kommuners kriminalitetsforebyggende arbejde. Ved at spørge via lokalrådet fik vi dog også mulighed for at høre om indsatser, der traditionelt ligger uden for SSP-samarbejdet, for eksempel de mere komplicerede sociale indsatser, forskellige misbrugsindsatser, samt arbejdsmarkedsrelaterede indsatser og andre indsatser rettet til personer fra 18 år og op.

Oversigt: Indsamlede erfaringer fra den kommunale praksis

Vi vil i de næste afsnit præsentere de store linjer i de kommunale initiativer, der blev nævnt i interviewene. Interviewpersonerne beskrev sammenlagt lidt over 60 forskellige initiativer, som de 27 kommuner havde iværksat, og som interviewpersonerne på den ene eller anden måde fandt relevante for forebyggelse af rekruttering til bander eller kriminelle grupperinger. De enkelte initiativer blev beskrevet af interviewpersonerne i overordnede vendinger.

De beskrevne kommunale initiativer kan opdeles i følgende tre kategorier:

Kriminalpræventive analyser: initiativer der har til formål at skaffe et kvalificeret vidensgrundlag om lokalområder, netværksrelationer og individer i risiko. (10 beskrevne initiativer)

Kriminalpræventivt samarbejde: initiativer rettet mod at optimere myndigheders reaktionshastighed og -muligheder, skabelse af klare, effektive sagsgange indenfor og mellem myndigheder, samt udvikling af interne og eksterne samarbejdsfora for vidensdeling og forebyggelse. (8 beskrevne initiativer)

Kriminalpræventive indsatser: projekter og metoder, der anvendes til konkret at forbygge kriminalitet. (44 beskrevne initiativer)

Ganske mange af de typer af initiativer, der blev beskrevet, gik igen i flere kommuner. For eksempel nævntes forskellige former for væresteder i ni interviews, ligesom gadeplansarbejde indgik i rigtig mange kommuners forebyggelsesaktiviteter på området. Der er altså ikke tale om 60 klart forskellige initiativer, selvom der selvfølgelig kan være en betydelig variation i de enkelte kommuners konkrete implementering og anvendelse af ellers umiddelbart enslydende metoder. Et værested kan for eksempel i én kommune være et sted, hvor unge, der færdes meget på gaden, kan komme og "hænge ud", mens det et andet sted snarere bør betragtes som en alternativ tilgang til UU-vejledning.

I de tre følgende afsnit vil vi se nærmere på kommunernes bud på kriminalpræventive analyser, kriminalpræventive samarbejder samt kriminalpræventive indsatser og metoder. Hvert afsnit afsluttes med nogle konkrete eksempler på kommunale initiativer indenfor området, der forhåbentlig kan tjene til illustration, såvel som inspiration.

Kriminalpræventive analyser

Flere interviewpersoner beskriver det som en væsentlig udfordring at udvikle forebyggende initiativer, der er målrettet bande- og grupperelateret kriminalitet. Der er ikke tilstrækkelig konkret viden om bander som lokalt fænomen og kendskabet til mulige risikofaktorer og lokale sammenhænge kan være begrænset: hvilke unge skal man være særligt opmærksomme på? Hvilke tegn skal der holdes øje med? Hvilke miljøer foregår rekrutteringen i?

For at svare på disse spørgsmål har man i flere kommuner iværksat egne analyser af lokale bandefænomener og lokale problemstillinger omkring grupperelateret kriminalitet og rekruttering. Formålet er dels at holde øje med udviklingen, dels at undersøge fænomenerne, som de fremtræder i den lokale kontekst. I analysearbejdet samarbejder kommunerne ofte med forskellige lokale aktører, herunder i særlig grad politiet.

Analyserne er varierede i graden af systematik. Nogle er meget ad hoc-prægede undersøgelser, der benytter sig af uformelle samtaler med enkelte nøglepersoner, mens andre mere systematisk indsamler viden i de formelle samarbejdsfora, der er etableret omkring den lokale kriminalitetsforebyggelse.

Netværksanalyser

Udover analyser af, hvilke grupperinger, der er bekymrende, og hvilke individer, der kunne være mål for forebyggende arbejde, udføres der også mere handlingsanvisende analyser af grupperinger og individer. Helt konkret anvendes forskellige former for *netværksanalyser*. Her er fokus på at analysere de enkelte kriminalitetstruede unges netværk, for herigennem at kvalificere arbejdet med den enkelte unge. Man kortlægger de unges sociale netværk og hierarkier, for på den måde at kunne identificere potentielle tilknytninger til kriminelle grupper og bander. Netværksanalyserne giver også mulighed for i højere grad at medtænke den unges sociale liv i en individuel kriminalitets-handleplan.

Andre former for viden

Der blev kun nævnt enkelte mere bredt anlagte analyser af de betingelser, som den bande- og grupperelaterede kriminalitet udspiller sig på baggrund af. Et eksempel på en sådan bredere analyse, der blev nævnt i interviewene er en afdækning af sammenhængen mellem antallet af fritidstilbud og kriminaliteten i forskellige byområder. Det kan undre, at man – at dømme efter, hvad der blev nævnt i interviewene – ikke i højere grad inddrager sådanne bredere analyser af konteksten for bandekriminaliteten i tilrettelæggelsen af de bande-forebyggende indsatser. Ganske meget viden indenfor unge-, social-, fritids-, beskæftigelses- og misbrugsområdet er formodentlig allerede tilgængelig i en eller anden form til brug for andre formål, og kunne ganske givet bidrage til yderligere at kvalificere det forebyggende arbejde. Her synes at være en vig-

tig opgave for lokalrådene i det fremtidige arbejde med at udvikle den sammenhængende kriminalitetsforebyggelse.

Vi vil afrunde afsnittet med tre eksempler, der eksemplificerer forskelligartede former for analyser, som kommunerne inddrager i deres arbejde. Først præsenteres Aalborgs arbejde for at skabe et systematisk overblik over uheldige lokale grupperinger. Herefter præsenteres Odense kommunes model for udarbejdelse af netværksanalyser. Endeligt fremhæves et eksempel på en mere bredt anlagt analyse, der bidrager til at forstå den lokale kontekst: Greves undersøgelse af misbrugsbehandlingsbehovet hos borgere med anden etnisk oprindelse end dansk.

Eksempel: Flerstrengt analyse

I Aalborg kommune arbejder man på at holde sig løbende orienteret om udviklingen indenfor grupperelateret kriminalitet. Et vigtigt skridt har været at udvikle samarbejdet mellem de lokale aktører og myndigheder, for på den måde at holde fingeren på pulsen og målrette forebyggelsen. I det lokale analysearbejde inddrages for eksempel Politiets afdeling for operativ planlægning og analyse (OPA), det lokale SSP samarbejde og borgere.

Det lokale SSP samarbejde

Aalborg kommune har udarbejdet en folder, der blandt andet definerer opgaven i det lokale SSP-samarbejde som:

”at holde sig orienteret om strømninger, udviklinger og tendenser i forhold til kriminalitet og misbrug af alkohol og rusmidler i skolestriktet gennem afholdelse af lokale ssp møder, med henblik på at iværksætte kriminalpræventive indsatser”⁵

På de lokale møder, der som udgangspunkt finder sted 6 – 10 gange om året, deltager skolernes ledelse, skolesundhedsplejersken, skolens trivselsperson, familiegruppens socialrådgiver, fritidscentre, skolefritidsordningens repræsentant, ungdomsskolen og politiet. Mødet har en fast dagsorden, som sørger for, at samarbejdet er fokuseret. Et fast punkt på denne dagsorden er en diskussion af den lokale virkelighed omkring såkaldte ”uheldige grupperinger”.

⁵ Aalborg kommune og Nordjyllands politi: SSP-Ålborg – Dagsorden til møder i det lokale SSP-samarbejde

1: uheldige grupperinger

Er der uheldige grupperinger i området?

Beskriv deres adfærd

Forsøg på rekruttering

Initiativer behandles efter metoden:

Hvad ved vi?

Hvad kan vi?

Hvad vil vi?

Hvad gør vi?

Hvem gør hvad?

Selvevaluering

Hvad virkede?

Hvad virkede ikke?

Dagsordenen gentages på de overordnede SSP-områdeudvalg, som minimum mødes to gange årligt. Her er der større mulighed for at vurdere og diskutere problemer, der går på tværs af skoledistrikterne. På dette møde deltager familiegrubeledere fra familie- og beskæftigelsesforvaltningen, politi, områdechefer i Skole- og Kulturforvaltningen, ungdomsskolen, fritidscentre, ungdomsuddannelsesvejledningen og børne- og familieområdeleder.

Proceduren bevirker, at man i SSP-samarbejdet får struktureret videndelingen og erfaringsindsamlingen blandt de professionelle omkring de uheldige grupperinger. Dagsordenen bidrager også til at organisere og evaluere de forebyggelsesindsatser, der rettes mod de uheldige grupperinger.

Samarbejde med banderådet og Politiets sektion for operativ planlægning og analyse (OPA)

Den viden, der indsamles i Politiets sektion for operativ planlægning og analyse (OPA), kan med fordel inddrages i det kriminalitetsforebyggende arbejde, viser erfaringer fra Aalborg. Forud for banderådsmøderne, hvor kommunens SSP-medarbejdere og politiets kriminalpræventive sekretariat deltager, indhentes der oplysninger fra

OPA om bandeaktiviteter og hvorvidt der er unge, der færdes sammen med kendte bandemedlemmer. Nordjyllands politis kriminalpræventive sekretariat står for indhentningen af oplysninger hos OPA og udfærdiger en sammenskrivning af status og udvikling. På banderådet gennemgås udviklingen og man gør status: er der nye opmærksomhedsområder? Er der blevet rekrutteret nye medlemmer?

På baggrund af OPAs oplysninger udarbejdes der i SSP-samarbejdet endvidere en oversigt over symboler og beklædningsgenstande, som medarbejdere i skoler og fritidscentre bør være opmærksomme på. Disse symboler kan opfattes som indikatorer for, at en ung måske har sympati for en kriminel gruppe. Hvis medarbejderne i lokalområderne bliver opmærksomme på sådanne indikatorer, kan man i SSP-regi iværksætte relevante foranstaltninger.

Borgerundersøgelse i lokalområderne

Det kan også være relevant at indhente viden fra andre dele af samfundet end blandt de professionelle forebyggelsesaktører. I 2009 var der forlydender om at etablerede bander rekrutterede nye medlemmer i et bestemt boligområde i Aalborg. Derfor besluttede man i Aalborg kommune at iværksætte en analyse af tilstanden i området. Analysen blev foretaget af banderådet og bestod af interviews med lokale varmemestre, servicemedarbejdere, købmænd, nærpolti og beboere. Formålet var at få afklaret hvorledes lokale interessenter opfatter tilstanden og tryghedsniveauet i området.

Succeskriterierne var en beskrivelse af lokalområdet, hvilke unge, der skaber utryghed, en beskrivelse af deres indbyrdes gruppering og hierarki, en beskrivelse af eksisterende og planlagte forebyggende aktiviteter samt en identifikation af relevante aktører og samarbejdspartnere i området.

Eksempel: Netværkskortlægning

Formålet med netværkskortlægning er at afdække, hvilke relationer de unge har til hinanden, hvem der hænger sammen i grupper, og hvem der er de toneangivende. Dernæst er det målet at undersøge, hvad hver enkelt ung føler sig tiltrukket af i gruppelivet. Denne viden er et vigtigt skridt i udarbejdelsen af både individorienterede og generelle indsatser i det kriminalitetsforebyggende arbejde overfor rekruttering til bander og andre former for kriminelle grupperinger.

Unge netværk er dynamiske og ændrer sig hele tiden. Derfor er det vigtigt med et løbende samarbejde mellem de mennesker, der kender de unge. I Odense kommune er SSP rammen om det tætte samarbejde mellem politi, sociale myndigheder, skole og fritidsklubber. Ved kontinuerligt at udveksle viden om hver enkelt ung er

kommunen i stand til at tegne netværkskort over de unges interne relationer. Netværkskortene udarbejdes ud fra politirapporter, samtaler med politi, de unge, skolerne, fritidsordningerne og kollegaer i kommunen, som kan tænkes at have haft kontakt til den unge.

Eksempel:

En ung bliver taget for fx hærværk eller besiddelse af narkotika. Politirapporten går til en SSP-medarbejder, der ud fra politirapportens oplysninger registrerer, hvilke andre unge, der optræder i rapporten.

Herefter tager medarbejderen kontakt til den unge og får en snak med vedkommende. Medarbejderen spørger for eksempel:

- Hvem er dine kammerater?
- Hvor går de i skole, og hvor gamle er de?
- Hvorfor kan du godt lide at hænge ud med dem?
- Hvad laver I sammen?
- Hvem bestemmer som regel hvad I skal lave?

Efterfølgende tager medarbejderen en snak med den unges forældre, skolen og eventuelle fritidsklubber og foreninger, hvor de samme spørgsmål bliver taget op. Både forældre og den unge er som regel meget åbne og ærlige omkring relationerne til kammeraterne. Oplysningerne er med til at mane rygter til jorden og danne et mere korrekt billede af, hvem der hænger sammen hvordan.

Afslutningsvis indsamler SSP-medarbejderen viden fra kollegaer, for eksempel misbrugskonsulenter og SSP-medarbejdere fra andre distrikter. Formålet er at opnå kvalificeret viden om den unge og dens adfærd.

Resultatet bliver et kort over de unge og deres tilhørsforhold, som kan bruges i det videre kriminalitetsforebyggende arbejde. Når medarbejderen ved, hvilke relationer den enkelte unge har og hvad han eller hun føler sig tiltrukket af i det kriminalitetsudsatte gruppelev, er det lettere at udvikle en målrettet og relevant handleplan. Det er også lettere at arbejde med andre individer i gruppen, når man kender gruppens dynamik og hierarki.

Eksempel: Undersøgelse af behovet for misbrugsbehandling hos borgere med anden etnisk oprindelse end dansk

I Greve er man opmærksomme på mulige koblinger mellem bande-kriminalitet og narkokriminalitet. Man har for eksempel iværksat indsatser, som har til formål at forebygge misbrugsproblemer og narkokriminalitet blandt unge. I den forbindelse er kommunen blevet opmærksom på, at unge fra etniske miljøer er underrepræsente-

ret i misbrugsbehandlingen. Derfor har man besluttet at foretage en undersøgelse af behandlingsbehovet blandt unge med anden etnisk oprindelse end dansk. Formålet med undersøgelsen er at af-dække:

1. Hvilket behandlingsbehov de unge har.
2. Hvordan et behandlingstilbud skal se ud, for at borgere med anden etnisk oprindelse ville benytte sig af dem, hvis de oplevede et behov for misbrugsbehandling.

Man besluttede sig for en kvalitativ analysemodel til indsamling af viden i boligområder med en høj forekomst af borgere med anden etnisk baggrund. Oprindeligt var det tanken, at gademedarbejderne skulle stå for indsamlingen på baggrund af en på forhånd aftalt spørgeramme. Idéen om at udspørge de unge selv blev dog dropped, da gademedarbejderne vurderede, at det ville risikere at belaste de relationer, de havde bygget op til de unge. I stedet vil man fokusere på at indsamle viden blandt frontpersonalet.

Undersøgelsen tydeliggjorde for medarbejderne i Greve kommune, at (sub)kulturelle faktorer kan medvirke til at øge kompleksiteten i arbejdet med at tiltrække de unge til misbrugsbehandlingen. For eksempel er hashmisbrug tilsyneladende en integreret del **af** en subkulturel kriminel livsstil, som nogle grupper af unge med anden etnisk herkomst udlever. Denne viden indgår nu i det løbende arbejde med at udvikle misbrugsbehandlingstilbuddene.

Kriminalpræventivt samarbejde

I Danmark er der en lang tradition for, at den kriminalpræventive opgave løses i et tværsektorielt og tværfagligt samarbejde. Dette sker blandt andet i erkendelse af, at kriminalitet er et komplekst fænomen, der sjældent har hverken simple årsager eller simple løsninger. Et godt eksempel på kriminalpræventivt samarbejde er SSP-samarbejdet, der blev iværksat tilbage i 1975, hvor skole, sociale myndigheder og politiet i fællesskab søger at forebygge kriminalitet blandt unge. I dag indgår kommunerne i flere formaliserede fora, der omhandler kriminalitetsforebyggelse, samt ganske mange andre former for samarbejder, der bidrager til forebyggelse af kriminaliteten i samfundet.

De formelle samarbejdsfora

Det lokale kriminalpræventive samarbejde er med kommunal- og politikredsreformerne fra 2007 forankret i en kreds- og lokalrådsstruktur. Herudover er der som nævnt indført banderåd. Kreds-, lokal- og banderådene dækker de fleste niveauer i kommunerne – fra borgmesteren over ledende embedsmænd til de kommunale medarbejdere, der har den konkrete kontakt til ungdomsmiljøer. Samtlige interviewede kommuner indgår i disse formaliserede samarbejder i kreds-, lokal- og banderåd, samt SSP.

Af de formelle samarbejdsfora bliver særligt samarbejdet med politiet i SSP-regi beskrevet som et meget frugtbart samarbejde for kommunerne. Omvendt gives der i flere interviews udtryk for tvivl omkring banderådernes værdi. Kredsrådene bliver stort set ikke nævnt i interviewene, mens lokalråds-samarbejdet kun sjældent omtales af de interviewede interviewpersoner.

Myndighedssamarbejde med psykiatrien og kriminalforsorgen beskrives af kommunerne i høj grad som centreret omkring udredning, koordinering og planlægning i forhold til enkeltpersoner.

Andre eksterne samarbejder

Udover de formaliserede samarbejdsfora, som ligger i kreds- og lokalrådsstrukturen, har mange kommuner etableret andre mere eller mindre formelle samarbejder med eksterne aktører. Det kan for eksempel være etniske foreninger, lokalforeninger, boligforeninger, kriminalforsorgen, brandvæsen, restauratørforeninger, frivillige sociale organisationer, erhvervsforeninger, psykiatrien, fodboldklubber eller MC foreninger.

Samarbejdet med foreningslivet handler i høj grad om at arrangere fritidsaktiviteter og arrangementer, samt gensidig orientering om aktuelle situationer og bekymringer. Der er flere kommuner, der i interviews giver udtryk for, at de fornemmer en kontaktflade mellem bande- og hooliganmiljøer. Samarbejde med fodboldklubberne kan derfor være et element i afklaringen af, hvordan den lokale virkelighed ser ud.

Dialogen med erhvervs- og cityforeninger har også karakter af gensidig orientering om bekymrende forhold, samt koordinering af arrangementer. Dog har restauratørforeninger og andre nattelivsrelaterede erhverv nogle steder et mere formaliseret samarbejde med såvel politi som kommune. Fokus er her særligt på kriminalitet relateret til nattelivet.

Samarbejdet på tværs af den kommunale organisation

Kommunernes samarbejdsudfordringer er ikke begrænset til andre myndigheder og eksterne aktører. En helhedsorienteret forebyggelse kræver også, at det interne samarbejde i kommunen er velfungerende, for eksempel med henblik på at sikre relevant og effektiv sagsbehandling, kommunikation med videre. Afhængigt af kommunens størrelse og arbejdets kompleksitet kan der være ganske mange aktører involveret i et helhedsorienteret forebyggende arbejde. Relevante samarbejdspartnere kan f.eks. være SSP-konsulenter, socialrådgivere, lærere, klubpædagoger, ungdomskolelærere, ungdomsuddannelsesvejledere, gadeplansmedarbejdere, jobkonsulenter, misbrugskonsulenter, psykologer, boligsociale medarbejdere, fritidskonsulenter, samt ledere, koordinatorere og chefer indenfor alle disse områder. Ikke mindst hvis man står overfor komplicerede opgaver, som for eksempel at hjælpe en unge mand ud af et kriminelt miljø, er behovet for effektiv sagsbehandling og koordinering mellem relevante kommunale aktører vigtig. Nedenfor beskrives et eksempel på et enkeltsagskoncept, der er målrettet personer under 18 år, men tilsvarende udfordringer skal løses blandt personer over 18, f.eks. som en del af en exit-strategi.

For at illustrere bredden i samarbejdsmuligheder gives i alt tre eksempler, der illustrerer forskellige perspektiver på lokalt kriminalpræventivt samarbejde.

Eksempel: Samarbejde med fodboldmiljøet

På Fyn er man blevet opmærksom på hooliganmiljøet som et af de miljøer, hvor det er attraktivt for nogle bander at forsøge at rekruttere nye medlemmer. Derfor har man etableret et samarbejde mellem SSP-sekretariatet i Odense kommune, banderåd og relevante samarbejdspartnere i fodboldklubberne. Formålet med dette samarbejde er at skærpe opmærksomheden på og kendskabet til de unge, der er en del af det uorganiserede hooliganmiljø. På den baggrund kan SSP iværksætte individorienterede indsatser over for potentielle rekrutter. Samarbejdet forløber på følgende måde:

SSP Odense bliver underrettet af politiet, når der har været foretaget præventive anholdelser i forbindelse med en fodboldkamp. Derudover afholder SSP møder med samarbejdspartnere i fodboldklubberne ca. hver anden måned (eller efter behov), hvor de bliver underrettet om udviklingen i hooliganmiljøet. SSP medarbejderen indgår også i banderådet, hvor der efterfølgende bliver rapporteret om forholdene og diskuteret potentielle indsatser. Hvis der opstår be-

kymring om en borger fra en af nabokommunerne, er det SSP Odenses opgave at gøre den pågældende kommune opmærksom på problemet.

Eksempel: Samarbejde om reduceret synlighed i nattelivet

I Randers kommune har man længe haft borgere med synlig tilknytning til Hells Angels eller Bandidos. Lige siden årtusindskiftet har kommunen derfor forsøgt at mindske rekrutteringen ved at gøre det svært for rockerne at gøre sig synlige i de miljøer, hvor unge færdes. Det drejer sig specielt om nattelivet. Kommunen og politiet har indgået et samarbejde med restaurationsbranchen, som har til formål at mindske rockernes synlighed i nattelivet. Politiet kan ikke forbyde personer med rygmærker at komme på barerne, men restaurationsbranchen har vedtaget en fælles holdning til spørgsmålet og er blevet enige om, at de ikke tillader rockere adgang til barer, caféer, klubber og lignende. Politiet reagerer hurtig, hvis de bliver tilkaldt.

Denne strategi bliver fulgt op af en nultolerance strategi fra politiets side.

I forbindelse med aftalen mødes både kommunens SSP-konsulenter, politi og restauratører på politigården en gang hvert halve år, hvor de diskuterer hændelser, problemstillinger og den aktuelle situation. Det er også et forum, hvor ideer til nye samarbejdsinitiativer kan blive luftet.

Eksempel: Godt internt samarbejde i kommunen

Københavns enkeltsagskoncept illustrerer, hvordan planlægning af sagsgange og kommunikation kan være et vigtigt element i en helhedsorienteret forebyggende indsats. Formålet med enkeltsagskonceptet er at formalisere og præcisere, hvilke indsatser, der skal iværksættes over for unge kriminelle, og hvem der har ansvaret for de enkelte indsatser.

Enkeltsagskonceptet arbejder ud fra en niveauinddelt tilgang til, hvordan indsatsen over for den enkelte unge skal håndteres. I konceptet er der desuden en plan for sagsgangen for hvert enkelt niveau. Som støtte til arbejdet er der udviklet formularer, som skal sikre en større skriftlighed i enkeltsagsbehandlingen.

Enkeltsagerne gradueres i fire niveauer:

1. Bekymrende adfærd, fx højt skolefravær, færden omkring hashmiljøer m.v.
2. Førstegangskriminalitet, fx butikstyveri, hærværk, besiddelse af hash m.v.

3. Gentagen alvorlig kriminalitet, fx indbrud, groft hærværk, salg af stoffer m.v.
4. Personfarlig kriminalitet, fx vold, røveri, overfald og anvendelse af våben.

De mindre alvorlige sager behandles som en del af lokaludvalgets almindelige rutiner mens alvorlige sager behandles i SSP ledergrupperne.

Bilag 1 beskriver enkeltsagskonceptet og indeholder eksempler på formularer, forældrebrev m.m.

Kriminalpræventive indsatser og metoder

Kriminalpræventive indsatser og metoder kan opdeles i tre overordnede tilgange: primær, sekundær og tertiær forebyggelse. Betegnelsen primær forebyggelse dækker over generelle initiativer rettet mod den brede befolkning. Sekundær forebyggelse retter sig mod særligt udsatte risikogrupper eller risikoindivider. Tertiær forebyggelse retter sig mod personer, der allerede er på en kriminel løbebane, hvor målet er at forhindre yderligere kriminel adfærd. De kriminalitetsforebyggende metoder, der nævnes i interviewene, er langt overvejende eksempler på sekundær eller tertiær forebyggelse. Dette afspejler formodentlig en vurdering af, at rekruttering til bandelignende kriminalitet ikke foregår i den brede befolkning, men i særlige risikomiljøer.

Kriminalpræventiv undervisning i skolerne er et af de få klare eksempler på metoder, der kan karakteriseres som primær kriminalitetsforebyggelse. Eksempelvis har nogle kommuner valgt at inddrage bandefænomener som et emne i deres kriminalpræventive undervisning i grundskolen. Målet er at afglorificere livet som bandemedlem og beskrive de farer og faldgruber, der er forbundet med deltagelsen i en bande.

Omvendt har man i andre kommuner valgt helt at undlade at inddrage fænomenet bander i den almindelige, kriminalpræventive undervisning. Valget begrundes blandt andet med en bekymring for, at kriminalpræventiv undervisning kan risikere at fungere som en slags reklame for miljøerne. Man frygter, at information om miljøerne vil forstærke, snarere end at reducere bandelignende miljøers tiltrækningskraft, måske særligt for unge, der i forvejen er i risikozonen.

Endelig søger man i nogle kommuner at balancere hensynet til ikke at skabe unødigt synlighed omkring fænomenet, med ønsket om at bruge undervisningen forebyggende. I slutningen af dette afsnit beskrives et eksempel på denne tilgang fra Esbjerg. Man forsøger at gribe den kriminalpræventive undervisning an på en måde, der ikke sætter fokus på bandemiljøerne, men alligevel bearbejder nogle af de mekanismer, der antages at gøre sig gældende i banderekrutteringen.

Forebyggende arbejde rettet mod risikogrupper og udsatte unge

Ser man bort fra den kriminalpræventive undervisning, er kommunernes forebyggende arbejde ikke målrettet den brede befolkning, men i stedet risikogrupper bestående af unge, der kan beskrives med termer som udsatte eller kriminalitetstruede. I afsnittet om analyser ovenfor beskrev vi, hvordan man i flere kommuner gør en betydelig indsats for at identificere netop disse kriminalitetstruede unge og risikogrupperinger, f.eks. gennem netværksanalyser, udveksling af oplysninger med politiet og så videre.

Rollemodeller

Kommunernes forebyggelsesmetodiske tilgang til disse udsatte og kriminalitetstruede unge er altovervejende at tilbyde dem forskellige former for socialpædagogiske indsatser. Opsøgende gadeplansarbejder er en typisk og meget udbredt metode af denne type. Gadeplansarbejdere fungerer gerne som kontaktpersoner for udsatte unge, men har også en vigtig rolle som videnspersoner gennem deres konkrete kendskab til det lokale ungdomsliv, som det udfolder sig i det offentlige rum. Gadeplansarbejderne anvender deres relationer til de unge til at holdningsbearbejde og vejlede. Ofte er det også et selvstændigt mål, at de unge via gadeplansarbejdet får etableret kontakt til mere strukturerede fritidstilbud, frem for fortsat at "hænge ud på gaden". Mentorordninger af forskellig slags har en lignende logik, men her er der ofte fokus på at skabe nogle tydelige forbilleder for de unge, som ellers frygtes at se op til ældre kriminelles livsstil. "Projekt modning", der beskrives blandt eksemplerne til slut i dette kapitel er et godt eksempel på et projekt, der anvender socialpædagogisk gadeplansarbejde i relation til udvalgte risikogrupper.

Væresteder

Udover det socialpædagogiske arbejde på gadeplan, har man i en del kommuner etableret forskellige former for væresteder, der fungerer som fysisk ramme for det socialpædagogiske arbejde. Værestederne henvender sig typisk til de ældste unge og yngre voksne, ofte som en slags ad hoc klubtilbud. Målgruppen er oftest unge, der på grund af alder eller problemadfærd ikke kan indgå i fritids- og ungdomsklubberne, eller unge, der ikke er involveret i de mere strukturerede fritidstilbud. Erfaringerne med væresteder er ikke entydigt positive – enkelte kommuner har haft decideret negative erfaringer og er gået væk fra at benytte dem. Risikoen er antageligvis, at man understøtter negative fællesskaber blandt værestedets brugere.

Formål med væresteder kan være forskellige: at give unge et tilbud, så de ikke hænger på gaden eller i butikcentre og skaber utryghed, at arbejde (social)pædagogisk med de unge eller at tilbyde personlig rådgivning. Selvom nogle væresteder har karakter af at være "hænge ud" eller "drop ind" sted, synes de væresteder vi fik beskrevet dog overvejende at fungere som en alternativ indgang til andre kommunale tilbud, ofte UU-vejledning og jobformidling. Et eksempel på et sådant værested præsenteres i slutningen af kapitlet.

Anbringelser

Udover det socialpædagogiske arbejde på gaden og i værestederne nævner nogle kommuner anbringelser uden for hjemmet (og lokalområdet) som en mulig sidste udvej. Anbringelser anvendes i arbejdet med unge, hvis udvikling er alvorligt truet og som færdes i udkanten af kriminelle miljøer eller bander. I Ishøj har man udviklet en anbringelsesform, der er særligt målrettet unge i risiko for rekruttering til kriminelle miljøer. Denne anbringelsesmetode beskrives blandt eksemplerne nedenfor.

Inddragelse af familien

I interviewene beskrives næsten ingen indsatser rettet mod voksne. Målgruppen for den kommunale forebyggelse mod rekruttering til bander er faktisk næsten udelukkende unge under atten år. Dermed bliver metoder, der inddrager familierne til de unge oplagte bud på forebyggelsesstrategier. Overraskende nok nævnes relativt få familie- eller forældreorienterede forebyggelsestilgange.

Bekymringssamtaler er den klart mest udbredte metode til at inddrage forældre, når en ung frygtes at se op til eller færdes i periferien af et bandemiljø eller en kriminel gruppering. Det giver for eksempel anledning til bekymring, hvis det observeres at en ung lader sig fascinere af bandemiljøet. Fascinationen kan blive synlig gennem de unges deltagelse i fester, der vurderes at have et rekrutterende sigte, unges brug af symboler og medlemskab af bekymrende facebookgrupper og "støtteforeninger" eller åbenlys verbal fascination.

I praksis indebærer bekymringssamtaler typisk, at en medarbejder fra politi og/eller kommune tager på hjemmebesøg hos en ung, der har givet anledning til bekymring. Hjemmebesøget sikrer, at forældrene er opmærksomme på deres barns adfærd og giver samtidig mulighed for at indlede et forløb, der skal støtte en sund udvikling hos den unge.

Udover bekymringssamtaler beskrives der enkelte steder arbejde med at etablere forældrenetværk, hvor forældrene til en gruppe kriminalitetstruede unge samles for i fællesskab at bidrage til at vende udviklingen. Et eksempel på forældrenetværksarbejde fra Næstved beskrives herunder.

Andre forebyggende initiativer

I interviewene har vi meget specifikt spurgt til kriminalitetsforebyggende indsatser, der kan have positive effekter på rekruttering til bander og andre kriminelle miljøer. Flere kommuner har dog også nævnt andre indsatser, der ikke nødvendigvis har (bande)kriminalitet som fokus, men alligevel forventes at have en relevant, positiv effekt på de unges vilkår. Her kan eksempelvis nævnes etablering af relevante fritidstilbud og misbrugsbehandling. Bredere anlagt forebyggende arbejde i udsatte boligområder, nedenfor eksemplificeret ved et brand-kadetprojekt, hører også til blandt initiativer, der kan tænkes at have en positiv effekt på rekrutteringen til kriminelle miljøer, ligesom misbrugsbehandling oplagt kan være et relevant tiltag for unge i kriminelle miljøer, der er prægede af narkotika- og hashmisbrug og -salg.

Eksempel: Kriminalpræventiv undervisning

I Esbjerg har man ansat tre forebyggelseskonsulenter, som tilbyder kriminalpræventiv undervisning til elever i 6-10 klasse. Konsulenterne er fuldtidsansatte med uddannelse inden for socialpædagogik og socialrådgivning. De er blandt andet ansat til at arbejde med trivsel blandt eleverne på kommunens skoler. Undervisningsprogrammet

har fokus på "Klassens trivsel og sociale liv". Formålet er at skabe et godt og inkluderende fællesskab blandt jævnaldrene unge samt at oparbejde de unges modstandskraft mod gruppepres.

Undervisningsprogrammet er ikke en specifik bandeforebyggende indsats. Der er tale om et kriminalpræventivt initiativ, som dog *kan* have en forebyggende effekt i forbindelse med rekruttering til bander og kriminelle grupper. På den måde søger man at bearbejde grupperelateret kriminalitet i den kriminalpræventive undervisning uden at skabe fokus på bandefænomener.

I undervisningsprogrammet lægger konsulenterne således særlig vægt på gruppepres, social pejling, gruppe-hierarkier, og hvad der sker, når man føler sig udenfor fællesskabet. De underviser om behovet for at høre til, hvad det betyder at være en af dem, der står udenfor fællesskabet, og hvad der kan ske med dem, der ikke er en del af fællesskabet. Der anvendes nogle af tankerne bag social pejling: at unge udvikler social adfærd ud fra forestillinger om, hvordan andre unge gør og tænker. En af undervisningsmetoderne kan være en undersøgelse af, hvor mange, der føler sig holdt udenfor. Dette tal bliver holdt op imod elevernes pejling om, hvor mange der ikke indgår i fællesskabet. Sammenligningen af resultater er grundlag for en diskussion om, hvad det vil sige at være sej, og hvor stort behov der er for, at eleverne giver plads til dem, der er "mindre seje".

Modstand mod gruppepres forsøger konsulenterne også at hjælpe de unge med. De inddrager eksempler på, hvordan unge kan føle sig presset til at ryge hash, til at stjæle, begå hærværk eller udøve vold, fordi de begynder at hænge ud med en gruppe unge, hvor dette lader til at være statusgivende.

Forskellige forhold diskuteres i klassen i forbindelse med, at der bliver åbnet op for og reflekteret over hierarkiet, gruppepres og elever, der kan føle sig udenfor. Diskussionen ender med at danne rammer for en positiv holdningsbearbejdning og for nye sociale rammer og interaktionsmønstre blandt eleverne.

Eksempel: Gadeplansarbejde med risikogrupper

Projekt modning på Amager forsøger at arbejde med hele grupper af unge. Man arbejder på flere forskellige niveauer i forebyggelsen. Formålet med projektet er at skabe en bæredygtig og langvarig kontakt til ungdomsgrupperinger, som færdes på gaden. Dernæst er målet at få de unge til at agere indenfor samfundets normer og regler, samt at give dem en hverdag uden konflikter med sig selv og andre. I arbejdet med de unge forsøger man at modne dem og gøre dem opmærksom på personligt ansvar og udvikling.

Projektets retter sig mod grupper bestående af unge i alderen 10 – 20 år. Man forsøger at favne grupper med forskellige problemniveauer, således at man i projektet både arbejder med tidlig indsats blandt helt unge, hvis adfærd endnu ikke er kriminel og mere specialiseret kriminalitetsforebyggelse blandt de ældre, hvor enkelte allerede er dybt involveret i kriminalitet.

Projekt modning er forankret i SSP København og ledes af flere forskellige lokale aktører, som alle bidrager med ressourcer af forskellig art – oftest i form af medarbejdertimer. Ledelsen består af medarbejdere fra ungerådgivningen, lokale fritidstilbud og børnefamilieteamet. I det udførende arbejde spiller Ungerådgivningen en central rolle i forhold til den individuelle rådgivning. De lokale fritidstilbud lægger lokaler til, når der skal laves gruppeaktiviteter og derudover stilles der gadeplansarbejdere til rådighed fra flere aktører, for eksempel de boligsociale indsatser.

Projektets metode

Hver enkelt gruppe unge tilknyttes en gademedarbejder, som har til opgave at bygge relationer til de enkelte unge i gruppen og deres familier, samt at formidle kontakten til andre samarbejdspartnere i kommunen, foreninger, fritidstilbud og NGO'er, i det omfang, der er behov for det. Fordi gadeplansarbejderen er en del af et større projektsamarbejde mellem mange aktører er det let at formidle kontakten til en relevant samarbejdspartner, når behovet opstår.

Det er et krav at gademedarbejderen indhenter skriftligt samtykke fra forældrene meget tidligt i forløbet. På den måde opnås der som regel tillige en god kontakt til de unges forældre. Dernæst arrangeres der ture med overnatning i naturen, hvor gadeplansarbejderen opbygger et godt kendskab til hver enkelt ung og dennes baggrund, aflæser gruppedynamikkerne og opnår kendskab til gruppehierarkiet. Denne viden ligger siden til grund for udarbejdelsen af både individuelle og grupperelaterede aktiviteter.

Eksempel: Værestedet som en indgang til arbejdsmarkedet

I Brøndby kommune har man etableret værestedet "Alternativ beskæftigelse". Målgruppen for projektet er udsatte unge mellem 15 og 25 år, og målet er at gøre flest mulige udsatte unge klar til at indgå i en arbejdsfunktion eller en uddannelse, samt at give dem den fornødne hjælp i forbindelse med ansøgningsprocessen. Værestedet henvender sig til en målgruppe, der ofte har urealistiske forventninger til, hvad der kræves for at få et job. De har af og til svært ved at henvende sig til kommunen og hvis de gør det, taber de hurtigt tålmodigheden. I det hele taget er det den lokale erfaring, at ud-

satte unges indgang til arbejdsmarkedet kan være præget af mange forskellige barrierer.

”Alternativ Beskæftigelse” forsøger at nedbryde nogle af disse barrierer ved at tilbyde de unge rådgivning og uddannelse indenfor nogle rammer, der tiltrækker og imødekommer lige præcis denne målgruppe. Der er ansat rollemodeller, som udfører både opsøgende og rådgivende arbejde, både blandt unge, der selv henvender sig, og blandt unge, der bliver henvist af politiet som potentielle brugere af tilbuddet.

Brobygning

Målgruppen er præget af flere forskellige sociale problemer i form af misbrug, manglende bolig, kriminalitet eller andet. De har ofte en omvendt døgnrytme, og hvis der er en kontakt til kommunen, er den som regel dårlig. Når en ung kommer i kontakt med ”Alternativ Beskæftigelse” er første udfordring at danne bro mellem den unge og ”systemet” sådan at den unge kan drage nytte af de tilbud kommunen har. ”Alternativ Beskæftigelse” er åben på tider af døgnet, hvor det er lettere at tiltrække målgruppen og rollemodellerne skaber tillid og kontakt til kommunen.

Dernæst er det rollemodellernes opgave at skabe motivation til at indgå i et dagsforløb, hvor de unge over tid vænnes til kravene på en arbejdsplads eller uddannelse. Rollemodellen og den unge udarbejder i fællesskab en plan og et mål for forløbet ud fra den unges ønsker om job og uddannelse. Forløbet består ofte i et tre måneders undervisningsforløb, der foregår på værestedet, og hvor den unge til sidst bør være oppe på 20 timers undervisning om ugen.

Undervisningen består af samfundsfag, motion, virksomheds- og uddannelsesbesøg og weekendture, hvor der bliver stillet krav til den unges sociale og fysiske færdigheder. I løbet af forløbet skal den unge have dannet sig nogle realistiske forestillinger om arbejdslivet, og så vidt muligt have lært sine egne styrker og svagheder bedre at kende.

Eksempel: Forældrenetværk

I Næstved anvender man forældrenetværk i arbejdet med at forebygge kriminalitet relateret til kriminelle grupperinger. SSP Konsulenten står for at indkalde til møder blandt forældrene til unge drengegrupper, i det øjeblik man oplever, at en gruppe af unge begynder at udvise kriminel adfærd og/eller udvikler misbrugsproblemer. Målet med mødet er at danne netværk blandt forældrene, og at skabe tillid, åbenhed og tilgivelse mellem forældre og barn. Det er håbet, at et bedre netværk blandt forældre og et bedre forhold mellem børn og forældre vil standse den kriminelle udvikling inden de unge

eventuelt bliver involveret i gældssager og alvorligere bandekriminalitet.

Netværksmødet falder som regel efter en bekymringssamtale med forældrene, da det vurderes vigtigt, at forældrene ikke overlades til sig selv efter en bekymringssamtale.

På mødet deltager både forældre og børn. Det kan for eksempel være en drengegruppe på 4-6 unge og deres forældre plus en SSP medarbejder og en repræsentant fra politiets kriminalitetsforebyggende afdeling. Først bliver de unge bedt om at fortælle deres historie. Det kan for eksempel være med udgangspunkt i en bestemt bekymrende sag. For at undgå at samtalen bliver fordømmende, lægger mødelederen vægt på de omkringliggende aktiviteter. For eksempel hvad de unge foretog sig inden og efter den kriminelle aktivitet? De unge bliver spurgt om de har gæld, og hvor dybt involveret i byens kriminelle netværk de er.

Derefter indledes en samtale som har til formål at skærpe selvrefleksionen hos den unge. De unge bliver gjort opmærksom på konsekvenser og farer ved deres aktiviteter. Ved at spørge til, hvad det gode liv er for de unge, udvikles der på deres personlige visioner, og de unge bliver gjort opmærksomme på, at de selv har medansvar for at nå deres drømme.

På mødet får forældrene også mulighed for at dele frustrationer og finde ud af, at de ikke står alene med deres problemer med de unge. Afslutningsvis laves der indbyrdes kontaktaftaler mellem forældrene. Børnene indgår klare aftaler med deres forældre. Forældrene opfordres til at tilgive deres børns handlinger, for at fortsætte en positiv udvikling i et konstruktivt og tillidsfuldt forhold.

Eksempel: Time-out fra det kriminelle miljø

I Ishøj Kommune har man gode erfaringer med at anvende kortvarige, intensive anbringelser i forebyggelsen af alvorlig kriminel udvikling blandt helt unge, der færdes i kriminalitetsprægede miljøer. Målet er at stoppe den negative udvikling tidligt i forløbet, og i stedet skabe gode betingelser for, at de unge kommer ind i en positiv udvikling. Målgruppen for denne type anbringelser er unge teenagere, der over en kortere periode udviser en pludselig og alvorlig kriminel udvikling.

De unge anbringes uden for hjemmet og nærmiljøet i en periode på 2 til 3 måneder. Baggrunden for at vælge kortvarige anbringelser er, at man har erfaret, at risikoen for sammenbrud stiger ved længerevarende anbringelser, f.eks. ved at den unge stikker af fra anbringelsesstedet. Endvidere opleves større accept og samarbejdsvilje fra de unges side, når anbringelsen har en overskuelig tidsramme.

I valg af anbringelsessted søger man at skabe muligheder for god voksenkontakt og samtidig reducere kontakten med andre unge, der udviser kriminel adfærd og derigennem bevirker, at den negative udvikling fastholdes. Konkret kan anbringelsen f.eks. forme sig som et individuelt tilrettelagt enkelt-mandsprojekt.

I anbringelsesperioden får den unge et "time-out" fra miljøet, og der tilbydes kvalificeret voksenkontakt. Den unge skal blandt andet lære at samarbejde med og have tillid til voksne. Ofte vil den unge være i opposition til anbringelsesstedet den første måned, hvorefter der opstår et samarbejde mellem den unge og anbringelsesstedet.

Sideløbende med anbringelsen udarbejdes en plan for, hvilke indsatser til den unge, der skal stå klar, når anbringelsen ophører. Planen udarbejdes blandt andet på baggrund af en psykologisk undersøgelse. Ved anbringelsens ophør kan der således være etableret en vifte af tilbud til den unge og hans familie: for eksempel udvidet skoletilbud, støtte-kontaktperson-ordning, fritidsjob, samt et MST⁶-tilbud målrettet den unges forældre.

Eksempel: Misbrugsbehandling

I Greve kommune har man blandt andet fokus på sammenhængen mellem unges misbrugsproblemer og risikoen for at blive involveret i bander. Man har valgt at tænke på misbrug som en risikofaktor for, at unge begynder at indgå i forhold såsom salg af narko, gæld og anden kriminalitet, som kan knyttes til bandemiljøet. Greves misbrugsindsatser indgår dermed i de mere overordnede bestræbelser på at forebygge bandekriminalitet i Greve.

OMEGA er en af misbrugsindsatserne. Projektet henvender sig til unge på 13-23 år. Blandt brugerne er der unge, som har haft tilknytning til kriminelle grupper. Målet med projektet er at støtte unge og deres familier i at skabe en stoffri tilværelse.

Den unge og dennes familie indgår i et 6 måneders forløb, hvor både stofmisbruger og familie indgår i samtalegrupper. Der dannes forældregrupper for forældrene, hvor der arbejdes på at skabe den fornødne støtte i den unges nærmiljø. Den unge deltager i en gruppe med andre unge misbrugere to gange ugentligt, og derudover er der tilrettelagt et undervisningsforløb, hvor den unge bliver sat ind i, hvilke fysiske og sociale konsekvenser og unødvendige udfordringer

⁶ Multisystemisk Terapi (MST) er et behandlingstilbud rettet mod de netværk, unge med alvorlige adfærdsproblemer indgår i. Målet er, at forældre udvikler og fastholder nye måder at være sammen med deres barn på. Yderligere information kan fås på Servicestyrelsens hjemmeside: www.servicestyrelsen.dk.

de møder i kraft af misbruget. Endelig deltager de unge i en række aktiviteter, hvor de blandt andet oplever, hvad man kan finde på i stedet for at lade sig påvirke af stoffer.

Projektet støttes op af besøg på skoler, hvor konsulenter fortæller lærere og forældre om, hvad misbrug er, og hvordan man eventuelt kan blive opmærksom på, at en person er ude i et misbrug.

Eksempel: Opbyg ressourcer i udsatte boligområder

I 2009 oplevede Greve kommune et stigende problem med chikane mod brandvæsen og andet indsatsmandskab i enkelte boligområder. Chikanen gjorde det utrygt for indsatsmandskabet at komme ud til nødopkald i området. Derudover var der en gruppe unge der satte ild til containere, biler og kommunale bygninger. For at modarbejde en yderligere negativ udvikling besluttede Greve kommune at danne et samarbejde mellem gadeteamet og brandvæsnet. De to parter iværksatte efterfølgende et kriminalpræventivt projekt med de unge drenge som målgruppe.

Formålet med projektet er at skabe respekt for brandvæsen og deres arbejde samt at reducere chikane og ildspåsættelser i området. Målgruppen for projektet er grupper af kriminalitetstruede unge i alderen 13-15 år. Det er de opsøgende gademedarbejders opgave at identificere og visitere de unge i samarbejde med den boligsociale indsats og ungdomsskolen. Gademedarbejderen snakker også med de unges forældre og forklarer dem, hvad projektet går ud på. Herefter tager gademedarbejderen de unge med på brandstationen en gang om ugen. Brandvæsnet har tilrettelagt et forløb, som både involverer teoretisk og praktisk læring. Brandmændene taler også til de unge om respekt og konsekvenserne ved ildspåsættelser. Gademedarbejderen er til stede under hele forløbet for at sikre ro og orden.

Målet med dette forløb er at give hver deltager en personlig, social og faglig forståelse for brandvæsnets opgaver i dagligdagen, samt en respekt og forståelse for den enkelte borgers ansvar. Derudover er det håbet, at de unge opnår selvspekt og anerkendelse gennem tilegnelsen af grundlæggende brandmandsfærdigheder såsom brandbekæmpelse og førstehjælp.

Hvert forløb afsluttes med et fælles arrangement, hvor de unge viser deres forældre, hvad de har lært. Herefter gives de unge via projektet adgang til at blive optaget i Brandmandsfamilien/fællesskabet, hvilket giver adgang til optagelse i Greve Ungdomsbrandvæsen. De unge bliver således positive rollemodeller for næste generation.

Opsamling: De overordnede tendenser

En undersøgelse af kommunale erfaringer, som den vi har foretaget her, har et vidensindsamlende, snarere end et evaluerende og vurderende sigte. Undersøgelsens udformning lader os således ikke meningsfuldt konkludere, om kommunernes forebyggende arbejde er virksomt og effektivt i forhold til de problemer, der opleves lokalt.

Udover de konkrete eksempler vi allerede har fremhævet, gør undersøgelsen os også i stand til at opridse nogle fremtrædende tendenser i den tilgang til den forebyggende opgave, som man har valgt at anlægge i kommunerne. Efter vores mening er nogle af de mest iøjnefaldende karakteristika ved de beskrevne initiativer følgende:

- Målgruppen for initiativerne er unge mennesker, snarere end børn eller voksne
- De metoder, der anvendes i det forebyggende arbejde, er overvejende af socialpædagogisk karakter
- Der blev næsten udelukkende beskrevet sekundære og tertiære forebyggelsesindsatser - dvs. hvor målgruppen er unge i risiko for kriminalitet eller unge, der allerede er i gang med kriminel adfærd
- Familie- og forældreorienterede tilgange til forebyggelse nævnes relativt sjældent, bortset fra anvendelsen af bekymringsamtaler
- Synet på væresteder varierer - nogle steder er det kernen i arbejdet med målgruppen, andre steder har man negative erfaringer

Man kan på flere af disse punkter overveje, om man med fordel kunne udvikle det konkrete forebyggende arbejde.

For eksempel vil det formodentlig være relevant at arbejde mere intenst med forældreorienterede forebyggelsesindsatser, når målgruppen for arbejdet er unge. I Norge har man eksempelvis haft gode erfaringer med at anvende forældrenetværk i arbejdet med at få unge til at forlade voldelige, højreekstremistiske grupperinger⁷.

En anden oplagt udfordring for kommunerne er at udvikle det forebyggende arbejde rettet mod personer over atten år. I mange af interviewene udtrykte interviewpersonerne usikkerhed i forhold til den opgave. Nogle af de uafklart-heder vi stødte på kunne formuleres som følgende spørgsmål: Er personer over 18 år overhovedet en opgave for kommunen? Er det i virkeligheden politiets område? Hvilke metoder er virksomme? Er kriminelle over 18 år overho-

⁷ Se for eksempel Bjørge, Tore & Yngve Carlsson (2005): *Early Intervention with Violent and Racist Youth Groups*. Paper No. 677. Oslo: Norsk Utenrikspolitisk Institutt.

vedet indenfor pædagogisk rækkevidde? Disse spørgsmål er helt centrale for kommunerne at søge svar på. Ifølge Rigspolitiet består det organiserede danske bandemiljø næsten udelukkende af voksne over 18 år⁸. De voksne må således siges at være en relevant målgruppe for forebyggelse, ikke mindst i form af exit-strategier, der skal sikre gode muligheder for at forlade bandemiljøer.

En måske mere grundlæggende udfordring, der tegnede sig i interviewene handler om organiseringen af det forebyggende (sam)arbejde. Tydeligst kom denne udfordring frem ved, at en hel del interviewpersoner, udtrykte tvivl om værdien af banderådene, og at endnu flere slet ikke nævnte dem og/eller havde kendskab til dem. Heller ikke de mere veletablerede lokal- og kredsråd blev nævnt i særligt mange interviews.

Antageligvis er det også denne udfordring, der kommer til udtryk i forhold til det analytiske niveau, hvor fokus i de beskrevne kriminalpræventive analyser klart er på at understøtte det praktiske arbejde med helt konkrete unge. Mere bredt anlagte og dybdegående analyser, der sigter mod at skabe en forståelse af baggrunden for, at nogle af de lokale unge kommer ud i kriminalitet, er fraværende i de fleste interviews.

Overordnet set er indtrykket derfor, at det koordinerende og strategiske niveau i det kriminalpræventive samarbejde er ret usynligt i forhold til den opgave, det er at forebygge rekruttering til bander. Vi vil afslutningsvis forsøge at opstille nogle anbefalinger til, hvordan man kan tænke disse niveauer ind i arbejdet. Mange interviewpersoner udtrykte tvivl om banderådenes berettigelse. Vi vil derfor indledningsvis drøfte, hvilken rolle man kan forestille sig for banderådene i en mere koordineret og sammenhængende indsats mod rekruttering til bandekriminalitet.

⁸ Rigspolitiet (2009) Statusrapport. Kriminalitet forøvet af rockere og bander 2008.

Anbefalinger

I dette afsluttende afsnit præsenteres nogle anbefalinger til, hvorledes man kan udvikle det lokale arbejde rettet mod at forebygge rekruttering til bandekriminalitet. Anbefalingerne retter sig i særdeleshed mod det koordinerende og strategilæggende niveau i det lokale, kriminalpræventive samarbejde.

Vi indleder med nogle anbefalinger til hvilken rolle banderådet kan udfylde, da der særligt på det område blev udtrykt tvivl i interviewene.

Anbefaling 1: Afklar banderådets rolle og skab en tydelig opgave

I hvert enkelt lokalråd bør man tage stilling til, om det er hensigtsmæssigt at have et banderåd i kommunen, eller om banderådets nuværende og fremtidige arbejdsopgaver bedre kan løses i andre eksisterende fora som f.eks. lokalrådet selv, SSP-udvalg eller lignende. I det hele taget er det lokalrådets opgave løbende at forholde sig til behovet for lokale samarbejdsfora omkring forebyggelse af kriminalitet.

Hernæst bør lokalrådet tage ansvar for at definere og afgrænse, hvilke opgaver, der skal placeres i banderådet. Lokalrådet bør også sikre, at der udpeges fagpersoner til banderådet, som kan løse de af lokalrådet definerede opgaver.

På baggrund af vores undersøgelse vil et bud på en rolle for banderådet (eller et tilsvarende forum) kunne være, at man i banderådet får ansvar for at udarbejde et forslag til en sammenhængende strategi, der som minimum bør dække følgende tre områder:

- En lokal afklaring af, hvordan "bander" forstås - ikke mindst med henblik på at sikre en fælles forståelse på tværs af sektorer og fagligheder.
- En plan for, hvordan man kan analysere og følge med i de lokale bandeproblemer og den kontekst de opstår i og af. Herunder hører også en eller anden form for løbende evaluering og justering af strategien og dens enkeltelementer.
- En samlet plan for det tværsektorielle forebyggende arbejde rettet mod rekruttering til banderne, f.eks. med udgangspunkt i Det Kriminalpræventive Råds model for helhedsorienteret kriminalitetsforebyggelse.

Vi vil behandle disse tre punkter uddybende i de følgende anbefalinger. Selvom banderådet udarbejder oplægget til strategien, er det helt afgørende, at man i *lokalrådet* opnår enighed om den endelige strategi og at alle lokalrådets medlemmer tiltræder strategien. Dermed kan man sikre, at samtlige relevante, lokale aktører bakker op om arbejdet, også med de ressourcer og den ekspertise, som de hver især råder over.

Anbefaling 2: Opnå en fælles forståelse af opgaven

En helt central udfordring for tværfagligt og tværsektorielt samarbejde er at skabe en fælles forståelse for den opgave, man søger at løfte. Dette gælder ikke mindst på et område som "bandekriminalitet", hvor forståelsen af, hvad en "bande" er, kan variere ganske betydeligt både indenfor og på tværs af faglige traditioner og organisationer.

Vi anbefaler derfor, at der målrettet arbejdes for at skabe en fælles forståelse af den forebyggelsesopgave, man står over for. Dette kan foregå i regi af banderådet, hvor politi, kommune, beboerforeninger og andre med særligt kendskab til de lokale forhold kan være repræsenteret. I sidste ende er det dog fortsat lokalrådet, der skal sikre, at der er en fælles, lokal forståelse, der kan danne grundlag for det forebyggende arbejde.

Begrebet "bande" er blevet diskuteret gentagne gange i Danmark i de senere år. Det er blevet anvendt meget bredt i nogle sammenhænge og mere smalt i andre, hvilket har forårsaget uklarheder og misforståelser, både i faglige miljøer og i offentligheden. Forståelsen af betegnelsen "bande" kan variere fra organiseret kriminalitet, over territoriehævdende narkotikahandlere til vennegrupper bestående af piger eller drenge, der begår kriminalitet for at vise sig og på andre måder skaber utryghed i boligkvarterer eller indkøbscentre. Det er oplagt, at hvis begrebet bande forstås markant forskelligt blandt lokale samarbejdspartnere, kan det give anledning til vanskeligheder for samarbejdet. En uafklaret fælles forståelse vanskeliggør ganske enkelt målretningen af det kriminalpræventive arbejde.

I banderådets arbejde med at skabe konsensus omkring forebyggelsesopgaven bør man være særligt opmærksom på, at betegnelsen "bande" har et betydeligt dramatiseringspotential, der af flere grunde kan være problematisk. Betegnelsen "bande" kan dels skabe unødvendig utryghed og dels virke tiltrækkende og respektindgydende på nogle unge mennesker. Denne problemstilling bør mane til varsomhed med at anvende betegnelsen "bande", særligt på grupper af udsatte unge, der begår mere lejlighedsvis kriminalitet. Det er således anbefalelsesværdigt at differentiere mellem forskellige former for grupper, der begår kriminalitet.

Som udgangspunkt finder vi det mest hensigtsmæssigt at reservere brugen af betegnelsen "bande" til de meget kriminaliserede og højt organiserede grupper⁹. Disse grupper består oftest udelukkende af voksne personer. Grupper af unge, der lejlighedsvis begår kriminalitet, ofte med det motiv at "vise sig" for hinanden kan muligvis indgå i fødekæden til banderne, og er derfor yderst relevante som målgruppe for det forebyggende arbejde, men bør i udgangspunktet betragtes som et fænomen, der er adskilt fra de organiserede

⁹ Efter vores vurdering er det denne relativt smalle betydning af begrebet bande, der aktuelt er mest fremherskende i professionelle miljøer. Det mest afgørende er dog, at man opnår lokal enighed, så man kan basere samarbejdet på en fælles forståelse af opgaven.

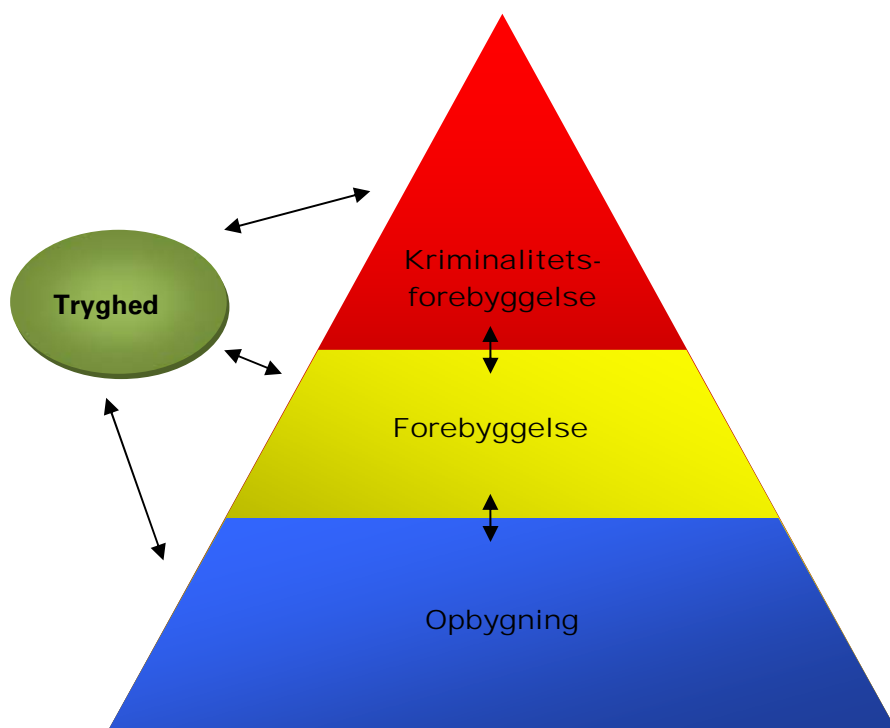
kriminelle bander. Sådanne ungdomsgrupper vil ofte mere meningsfuldt kunne betegnes med andre ord end "bande", der som sagt kan opfattes som en slags "kvalitetsstempel" blandt disse unge.

Anbefaling 3: Anlæg en helhedsorienteret tilgang

I Det Kriminalpræventive Råd har vi udviklet en overordnet model for, hvad en helhedsorienteret tilgang til forebyggelse af kriminalitet indeholder. Modellen kan anvendes til at synliggøre forskellige lokale aktørers muligheder for at bidrage til at reducere kriminaliteten og fremme trygheden. Derigennem er den et udgangspunkt for dannelsen af en fælles forståelse af den samlede forebyggelsesopgave.

I det følgende gives et bud på, hvordan modellen kan bruges, når man i banderådet tilrettelægger en samlet plan for forebyggelsen af bandekriminalitet¹⁰. Modellen bør selvfølgelig tilpasses lokale forhold, men kan være et udgangspunkt for tilrettelæggelsen af en samlet strategi.

Helhedsorienteret kriminalitetsforebyggelse

¹⁰ Særligt interesserede kan læse mere om modellen generelt på Rådets hjemmeside og i pjecen "Forebyggelse af kriminalitet – fire grundbegreber", der kan bestilles via hjemmesiden.

Helhedsorienteret forebyggelse af kriminalitet indebærer helt grundlæggende, at man ikke blot fokuserer på kriminelle hændelser, men også retter sin opmærksomhed mod den helhed, hændelserne indgår i, f.eks. de fysiske omgivelser eller individers psykosociale relationer og livsvilkår i øvrigt.

Et vigtigt fundament i helhedsorienteret forebyggelse er - i vores forståelse - at man medtænker et opbyggende niveau i sit arbejde. Rådet definerer¹¹ **opbygning** som:

At skabe gode, trygge og udviklende vilkår for alle i samfundet.

I sammenhængen kriminelle grupperinger og bander kan det opbyggende arbejde beskrives som værende målrettet at "rekruttere" unge mennesker til at blive gode samfundsborgere. Opbygning indebærer med andre ord at arbejde for, at unge borgere skal have gode muligheder for skolegang og uddannelse, job, fritidsaktiviteter og kulturliv, ligesom der skal opbygges by- og boligmiljøer, der øger oplevelsen af tryghed. Opbyggende arbejde skal skabe ressourcer i lokalsamfundet og styrke unges muligheder for at udvikle sig på en sund og ønskværdig måde. Det handler f.eks. om, at de fundamentale behov, nogle unge mennesker søger at få dækket i kriminelle grupperinger, skal kunne opfyldes i det almindelige samfundsliv. Eksempler på behov, man kan forestilles sig, at unge kan søge at få dækket i de kriminelle grupperinger kan være økonomisk selvstændighed, tryghed og sikkerhed, fællesskab, spænding, selvtilid, respekt eller anerkendelse fra omgivelserne.

Kommunen spiller selvfølgelig en vigtig rolle i det opbyggende arbejde, men inddragelse af civilsamfundet og foreningslivet er også et centralt element i det opbyggende arbejde. Banderådet bør enten have repræsentanter herfra som medlemmer, eller i det mindste arbejde bevidst med den ressource som civilsamfundet og foreningslivet udgør i en helhedsorienteret forebyggelsesindsats. Banderådet kan f.eks. inddrage foreningslivet i overvejelser om, hvilke mål for det opbyggende arbejde, man kan samarbejde om at opnå.

Det næste niveau i en helhedsorienteret indsats mod rekruttering til bander og andre kriminelle grupperinger er det bredere forebyggende arbejde. Rådets definition af **forebyggelse** er som følger:

Forebyggende virksomhed er generelt rettet mod at hindre en uønsket tilstand, hændelse eller et problem.

Det brede forebyggende arbejde kan i denne sammenhæng forstås som forebyggelse af, at de unge kommer ud i en risikozone, hvor de kan finde det attraktivt at deltage i kriminelle grupperinger og bander.

¹¹ Inspireret af Fridhov, Inger Marie & Elin Karlgård (eds.) (2004) *SLT-perm*. Det kriminalitetsforebyggende råd i samarbejde med Politiavdelingen i Justisdepartementet.

Eksempler på bredere forebyggende arbejde, der kan have en afledt effekt på bandekriminaliteten, kunne være kommunernes arbejde med at forebygge familievanskeligheder, fattigdomsproblemer og udstødelse fra lokalsamfundet. Alle tre er eksempler på situationer, hvor unge kan være særligt sårbare overfor negative påvirkninger fra kriminelle grupperinger. En undersøgelse fra Justitsministeriets forskningskontor identificerede for eksempel opvækst i familier uden for arbejdsmarkedet, at have forældre med psykiatriske vanskeligheder og at flytte oftere end gennemsnittet som risikofaktorer for senere at optræde i rocker- og bandemiljøerne¹².

Misbrugsforebyggelse kan også være et væsentligt element i en bredere social forebyggelse, der indgår i en helhedsorienteret indsats mod rekruttering til kriminelle grupperinger og bander, i det hash- og narkotikamisbrug (og -salg) kan være en central aktivitet i kriminelle grupperinger.

I det omfang kommunerne (i samarbejde med andre aktører) lykkes med at forebygge disse fænomener, vil mængden af unge, der er i risikozonen for at udvikle kriminel adfærd mindskes.

Efter det opbyggende og det forebyggende niveau er der endelig det tredje niveau, **kriminalitetsforebyggelse**, hvor målet *specifikt* er at forebygge kriminalitet. I Rådet definerer vi kriminalitetsforebyggelse på følgende måde:

At forebygge kriminalitet er en opgave, som indebærer at man fokuserer på kriminelle hændelser og undladelser, og hvordan de reduceres.

Ved kriminalitet forstås handlinger og undladelser, der er brud på den gældende lovgivning, hvor der er mulighed for at idømme en straf.

Kriminalitetsforebyggende initiativer rettet mod at forebygge rekruttering til bander og andre kriminelle grupperinger kan ansues som den mest specifikke del af en helhedsorienteret indsats. De fleste af de beskrevne indsatser i denne rapport falder indenfor dette niveau og kan tjene som en form for inspirationsmateriale for banderådet i tilrettelæggelsen af de mere specifikt kriminalitetsforebyggende elementer i en helhedsorienteret indsats.

I tilrettelæggelsen af det kriminalitetsforebyggende arbejde kan det være frugtbart at skabe en forståelse af, at kriminalitetsforebyggelse ikke behøver at begrænse sig til kriminalpræventiv undervisning og socialpædagogiske tiltag. Vores interviews viste, at man primært tænker i sådanne baner, når man i de danske kommuner skal tænke kriminalitetsforebyggelse.

¹² Læs meget mere uddybende herom i Klement, Christian, Britta Kyvsgaard & Anne-Julie Boesen Pedersen (2010) *Rockere, bander og risikofaktorer*. Justitsministeriets forskningskontor.

Byplanlægning kan f.eks. også have en specifik kriminalpræventiv vinkel. Belysning og indretningen af det offentlige rum kan bidrage til at vanskeliggøre banderelaterede kriminalitetsformer som f.eks. narkohandel og territoriemarkerende hærværk i form af tagging. Hvis kriminelle grupper har særlige samlingssteder i byrummet, kan det være en god idé at undersøge, hvad der karakteriserer disse steder i forhold til fx belysning og oversigtsforhold. Områder, der er plaget af graffiti og hærværk, giver et indtryk af normløse tilstande og manglende kontrol, og det kan animere til andre former for kriminelle handlinger. Hvis et område først har fået karakter af at være utrygt og udsat, vil det forstærkes i takt med at området forfalder og folk undlader at færdes der. Derfor er det vigtigt, at man får aktiveret alle relevante aktører - kommunale plan-, teknik- og miljøafdelinger kan også spille en rolle i forebyggelsen af kriminalitet.

Tilsvarende bør man - måske særligt i lokalrådet - arbejde for at have både et kortsigtet og et mere langsigtet perspektiv i det forebyggende arbejde. En helhedsorienteret tilgang til kriminalitetsforebyggelse indebærer, at man bør sætte ind både før, under og efter at udvikling i retning af kriminel adfærd. For eksempel kan en samlet plan indeholde både kriminalpræventiv undervisning rettet mod alle kommunens unge, specielle indsatser rettet mod særligt udsatte unge og en exit-strategi for de personer, der allerede er en del af kriminelle grupperinger og ønsker hjælp til at forlade dem.

Endelig bør man også have fokus på trygheden blandt lokalområdets borgere. Sammenhængen mellem tryghed og kriminalitetsforebyggende indsatser er langt fra entydig. For eksempel kan massiv eksponering af en kriminalitetsforebyggende indsats bidrage til at øge utrygheden i et lokalområde, og derigennem bidrage til en negativ udvikling. Dette gælder ikke mindst, når det man ønsker at forebygge, er et så utryghedsskabende fænomen som bandekriminalitet. Det vil derfor ofte være yderst relevant at lade borgernes tryghedsoplevelse indgå som et succesparameter for en helhedsorienteret indsats.

Et eksempel på en samlet plan

Et konkret eksempel på en helhedsorienteret forebyggelsesplan, man som banderåd kan lade sig inspirere af, kunne være SSP Københavns "Handleplan 2", der er vedlagt som bilag 2. Handleplan 2 er en beredskabsplan, der sikrer hurtigt og effektivt kriminalpræventivt samarbejde, hvis der opstår væbnede konflikter mellem forskellige organiserede kriminelle miljøer i København. Formålet er at forhindre, at konflikterne virkede som grundlag for mobilisering af unge i periferien af det kriminelle bandemiljø.

Centralt i planen står koordinering og ansvarsfordeling mellem forskellige kommunale forvaltninger, øget samarbejde og særligt tilrettelagte kommunikationsgange med Københavns Politi, samt samarbejde med eksterne lokale organisationer. En anden vigtig del af kommunens samarbejde med politiet bestod i, at kommunale gadeplansmedarbejdere holdt oplæg til det udøvende politi om Nørrebro som lokalområde. Planen lagde også betydelig vægt på

borgerrettede tryghedsfremmende initiativer, der i høj grad udmøntedes i samarbejder med lokale bolig- og forældreforeninger, skoler og fritidstilbud.

Alt i alt er der altså tale om en plan, der forsøger at virke på mange niveauer for at forebygge mobilisering blandt unge. I nedenstående tabel har vi forsøgt at illustrere, hvordan planens mange elementer kan ses i forhold til Det Kriminalpræventive Råds forebyggelsesmodel.

Eksempel på en helhedsorienteret strategi: SSP-Handleplan 2, København	
Tryghed	<ul style="list-style-type: none"> • Synligt politi på gaden og ved de forskellige ungdomstilbud • Nuancering af medie billedet gennem løbende orientering om situationen i pressen • Københavns politi holder oplæg på skoler om baggrunden for politiets massive tilstedeværelse • Samarbejde med natteravnene
Opbygning	<ul style="list-style-type: none"> • Fastholde og udvide åbningstider for ungetilbud fx klubber, sportshaller, biblioteker. • Information til forældre, borgere og samarbejdspartnere • Positive fælles begivenheder for unge i lokalområdet
Forebyggelse	<ul style="list-style-type: none"> • Gadeplansarbejde • Bedre koordination mellem myndigheder
Kriminalitetsforebyggelse	<ul style="list-style-type: none"> • Opkvalificering af det udøvende politi: historik, kultur, ungdomsliv og konflikthåndtering • Akutberedskab – centrale fagpersoner får mulighed for direkte telefonkontakt til politiets Task Force • Vejledning til professionelle: "Tag afstand fra bandeopgør"

En vigtig ting at bemærke i handleplanen er, at den indebærer, at rigtig mange aktører spiller en rolle. Det er således ikke blot politi og SSP-medarbejdere, der skal agere efter planen, men også bibliotekarer, forældrebestyrelser, frivillige foreninger og så videre. Derfor vil lokalrådet i de fleste kommuner være det oplagte sted at vedtage og iværksætte sådanne større koordinerede indsatser, der i meget høj grad er tværsektorielle.

En anden ting, der bør bemærkes er, at en helhedsorienteret tilgang til kriminalitetsforebyggelse indebærer et bredt felt af mulige indsatsområder, målgrupper og tilgange. For at et lokalråd kan målrette, tilrettelægge, evaluere og justere en sådan tilgang, er et relativt solidt vidensgrundlag om den lokale virkelighed således i høj grad ønskeligt. Dette vil være temaet for den afsluttende anbefaling.

Anbefaling 4: Skab og anvend et lokalt vidensgrundlag

Et vigtigt udgangspunkt for det lokale kriminalpræventive arbejde er grundig viden om det område, der ønskes sat ind over for. Kortlægning og analyse af problemer og ressourcer er en måde at få viden på, som kan bruges til at prioritere og målrette indsatsen. Samtidig giver det et fælles udgangspunkt for forståelsen af problemet, og for det konkrete arbejde med forebyggelse.

Vidensgrundlaget skal gøre det lokale samarbejde i stand til at besvare følgende vigtige spørgsmål¹³:

1. Hvad er problemet som vi ønsker at gøre noget ved, eller som vi bør gøre noget ved?
2. Hvad ved vi om problemet allerede? Har vi gjort *samlet* status over den viden, lokalrådets medlemmer hver for sig allerede har.
3. Hvilken viden mangler vi om problemet? Hvordan kan den tilvejebringes?
4. Hvilke forklaringer kan der gives på, hvorfor det ser ud som det gør?
5. Hvilken type indsatser kan man sætte ind med for at forhindre, forstyrre eller formindske problemadfærden, årsagerne og de risikofaktorer, som de ovennævnte analyser afdækker?

Et bud på, hvorledes man lokalt kan arbejde for at besvare disse spørgsmål på bandeområdet kunne være, at man i banderådet indsamlede alle medlemmernes viden¹⁴, og udfærdigede en rapport eller et statusnotat til lokalrådet. Herefter bør man i lokalrådet tage endelig stilling til, om der er behov for yder-

¹³ Det bud på indsamling af lokal viden, der præsenteres i dette afsnit bygger i høj grad på overvejelser fra et samarbejde mellem DKR og en arbejdsgruppe under Fyns Kredsråd.

¹⁴ Bemærk at personfølsomme oplysninger ikke må indgå i et sådant arbejde.

ligere analyser af den lokale situation, og hvilke af lokalrådets medlemmer, der kan forpligte sig på at udfærdige sådanne yderligere analyser.

Mange forskellige former for viden kan indgå i besvarelsen af de ovennævnte spørgsmål: f.eks. forskningsresultater, systematisk indsamling af lokal statistik på forskellige områder eller de professionelles viden og konkrete erfaringer.

Aalborgs flerstrengede analysestrategi er et godt eksempel på værdien i at anvende flere former for viden i sit arbejde. I Aalborg anvendte man som nævnt både statistik fra Politiet, systematisk indsamling af viden blandt professionelle og rundspørge til udvalgte borgere for at forsøge at svare på spørgsmålet om problemets omfang og baggrund. Dermed skabte man et mere validt og anvendeligt vidensgrundlag at agere ud fra. Man har også mulighed for at følge udviklingen meget mere detaljeret med dette nuancerede vidensgrundlag.

Rådets forebyggelsesmodel, som blev beskrevet tidligere, kan også bruges til at guide analysearbejdet, når man ønsker at tilrettelægge en helhedsorienteret forebyggelsesindsats. Modellen kan f.eks. bruges til at afklare om man har tilstrækkelig viden på relevante områder derigennem guide banderådets arbejde med at indsamle og fortolke den viden, man finder nødvendig for at planlægge, evaluere og justere den samlede strategi på området.

Nedenstående skema er et tænkt eksempel, der peger på spørgsmål, det kan være hensigtsmæssigt at søge svar på, inden man endeligt tilrettelægger den helhedsorienterede forebyggelsesindsats.

Tryghed	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Er utrygheden høj og af en karakter, som kan føre til "oprustning" mellem grupperinger? ✓ Kan utrygheden føre til at ressourcestærke familier forlader et lokalområde? ✓ Hvor er der behov for særlige tryghedsfremmende indsatser? ✓ Er der behov for konfliktmægling? ✓ Kan en ændring i det fysiske miljø øge tryghedsfølelsen hos borgerne?
Opbygning	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Hvilke behov "opfylder" grupperingerne hos de unge i lokalområdet? (fx materielle goder, anseelse, fællesskabsfølelse, narkotika, spænding, adspredelse?) ✓ Hvordan er lokalsamfundet pt. i stand til at dække disse behov, og hvordan skaber vi endnu bedre betingelser?
Forebyggelse	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Hvilke sociale, familiemæssige, sundhedsmæssige problemer er en del af baggrunden for bande- og grupperelateret kriminalitet i lokalområdet? ✓ Skal vi have øget fokus på forældreansvar og familiekonflikter, marginaliseringsproblematikker eller mobning? ✓ Fungerer misbrugsforebyggelsen?
Kriminalitetsforebyggelse	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Hvor stort et problem er bande- og grupperelateret kriminalitet reelt i vores lokalområde? ✓ Hvem og hvor mange føler sig tiltrukket af miljøet? ✓ Hvordan er gruppernes netværk og hierarki, og hvilke aktiviteter engagerer de sig i? ✓ Er det relevant at inddrage bande-problemer i kriminalpræventiv undervisning? ✓ Hvad skal der til for at få unge, der er i periferien af bandemiljøet til at ændre kurs? ✓ Kan vi bidrage til, at det bliver lettere at forlade kriminelle grupperinger igen?

Skemaet illustrerer tydeligt, at en helhedsorienteret indsats er svær at basere alene på f.eks. anmeldelsesstatistikker alene eller en enkelt faggruppes professionelle viden. For at lokalrådet kan målrette indsatserne, er der behov for et bredt fundament af viden, herunder den særlige lokale viden, der findes blandt banderådets medlemmer.

En helhedsorienteret strategi er grundlæggende afhængig af, at man har etableret en forståelse af de betingelser kriminaliteten udspiller sig på baggrund af: omfanget af unge uden tilknytning til uddannelsessystemet, anbringelsesstatistikker, brugen af og efterspørgslen på fritidstilbud i forskellige lokalområder, udbredtheden af misbrugsproblemer blandt unge og deres forældre. Alle eksempler på viden, det kan være relevant at inddrage, når man skal tilrettelægge det forebyggende arbejde.

Det er i tilvejebringelsen og anvendelsen af dette brede felt af forskelligartet viden, at samarbejdet i banderådet og lokalrådet kan vise sin virkelige værdi, når man i de enkelte kommuner skal tilrettelægge en effektiv og helhedsorienteret indsats mod unges deltagelse i bander og kriminelle grupperinger.

Litteratur og referencer

- Aalborg kommune og Nordjyllands politi: SSP-Ålborg – Dagsorden til møder i det lokale SSP-samarbejde
- Bjørge, Tore & Yngve Carlsson (2005): *Early Intervention with Violent and Racist Youth Groups*. Paper No. 677. Oslo: Norsk Utenrikspolitisk Institutt
- Det Kriminalpræventive Råd (2008): Lokal forebyggelse af kriminalitet.
- Finansministeriet (2008) *Aftaler om finansloven 2009*. Kan downloades på ministeriets hjemmeside, www.fm.dk
- Fridhov, Inger Marie & Elin Karlgård (eds.) (2004) *SLT-perm*. Det kriminalitetsforebyggende råd i samarbeid med Politiavdelingen i Justisdepartementet.
- Klement, Christian, Britta Kyvsgaard & Anne-Julie Boesen Pedersen (2010) *Rockere, bander og risikofaktorer*. Justitsministeriets forskningskontor
- PLS Rambøll Management (2002) *”Grupperelateret kriminalitet i Danmark. Del 1: Omfang og Karakter”*
- Rigspolitiet (2009) *Statusrapport. Kriminalitet forøvet af rockere og bander 2008*.

Bilag 1:

København Kommunes Enkeltsagskoncept

ENKELTSAGSBEHANDLING I SSP KØBENHAVN

Indhold

Enkeltsagsbehandling i lokaludvalg og ledergrupper	3
Skriftlighed ved behandling af enkeltsager	6
Formular SSP enkeltsag	7
Støtteskema til enkeltsager i SSP	10
Forældrebrev	12
Opbevaring og arkivering af enkeltsagsformularer	13

INDLEDNING

I SSP København stilles formkrav til behandling af enkeltsager.

“Arbejdet i både ledergrupper og SSP grupper skal indebære mere skriftlighed, klar ansvarlighed, en højere grad af formalisering og en skærpet præcision.” (Fra fællesindstilling ØU, BUU og SUD: “Indsats for unge kriminelle, med særlig fokus på unge under 15 år”)

Udmøntningen af den politiske beslutning sker i form af et nyt enkeltsagskoncept udarbejdet af SSP København. Der arbejdes ud fra en niveaudelt tilgang til håndtering af enkeltsager. Enkeltsager gradueres i 4 niveauer afhængig af, hvor alvorlige forhold der er tale om:

- Bekymrende adfærd
- Førstegangskriminalitet
- Gentagen alvorlig kriminalitet
- Personfarlig kriminalitet

For hvert niveau præciseres, hvem der har ansvar for at handle på den unge, hvilke handlinger der skal iværksættes inden for en given tidsramme, samt hvilke karakteristika der definerer niveauerne.

Der er udarbejdet formularer til at understøtte det skriftlige arbejde med enkeltsagsbehandlingen i forbindelse med gentagen alvorlig kriminalitet og personfarlig kriminalitet. Endelig præciseres de juridiske forhold vedrørende opbevaring og arkivering af enkeltsagsformularer.

SSP Sekretariatet, november 2007

ENKELTSAGSBEHANDLING I LOKALUDVALG OG LEDERGRUPPER

SSP København arbejder ud fra en niveaudelt tilgang til enkeltsager. De mindre alvorlige sager behandles som en del af lokaludvalgenes almindelige rutiner. Alvorlige sager behandles i SSP ledergrupperne.

Niveau 1: Bekymrende adfærd

Dette niveau håndteres i lokaludvalget, hvor udvalget er ansvarlig for at fastlægge og varetage konkret indsats.

Eksempler:

- Den unge observeres hænge ud på gaden sen aften
- Den unge ses i periferien af utryghedsskabende ungegrupperinger (fra niveau 3 og 4)
- Udeblivelse fra skolen
- Færden omkring hashmiljøer, hashrygning og tidlig debut med alkohol

Ansvarlig for håndtering: SSP lokaludvalget.

Handling:

Hurtig kontakt til forældrene ved et hjemmebesøg, - bekymringsbrev eller begge dele.

Parternes forpligtigelse:

Politiet varetager typisk hjemmebesøg, dog kan skole og klub ligeledes indtænkes her.

Niveau 2: Førstegangskriminalitet

Dette niveau håndteres i lokaludvalget, hvor udvalget er ansvarlig for at fastlægge og varetage konkret indsats.

Eksempel:

- Tyveri - simpel, butik og brugs
- Hærværk
- Besiddelse af hash - loven om euforiserende stoffer
- Overtrædelse af våbenloven – typisk besiddelse af kniv

Ansvarlig for håndtering: SSP Lokaludvalget.

Handling:

Hjemmebesøg inden 5 arbejdsdage, - indgåelse af klare aftaler med hjemmet om hjemkomsttider, pasning af skolegang, støtte til igangsættelse af fornuftigt fritidsliv.

Parternes forpligtigelse:

Politiet og SOF er faste deltagere ved hjemmebesøg, BUF deltager efter behov, og fast når der skal igangsættes tilbud om konkret fritidstilbud.

Niveau 3: Gentagen alvorlig kriminalitet

Dette niveau håndteres i ledergruppen, hvor der besluttes konkret fælles indsats og følges op på denne.

Eksempel:

- Indbrud - beboelse, virksomheder, butikker
- Groft hærværk
- Salg af stoffer - loven om euforiserende stoffer
- Trusler om vold
- Deltager i "tæskehold"

Ansvarlig for håndtering: SSP Ledergruppen

Handling:

Hjemmebesøg inden 3 arbejdsdage, midlertidig handleplan indenfor 7 dage, endelig indenfor 3 uger. Hurtige holdbare løsninger omkring problemer med skolegang og fritid iværksættes.

Inddragelse og ansvarliggørelse af forældre og netværk er det centrale omdrejningspunkt.

Parternes forpligtigelse:

SOF er ansvarlig for hjemmebesøg og handleplan. BUF for etablering af relevant skole og fritidstilbud.

Politiet indgår i det ansvarlige netværk som aktiveres for at fastholde og motiverer den unge til en ændret adfærd. Løbende kontakt med hjemmet varetages af SOF samt anden relevant forvaltning i forhold til den konkrete handleplan.

Niveau 4: Personfarlig kriminalitet

Dette niveau håndteres i ledergruppen, hvor der besluttes konkret fælles indsats og følges op på denne.

Eksempel:

- Vold
- Røveri
- Overfald
- Anvendelse af våben

Ansvarlig for håndtering: SSP Ledergruppen.

Handling:

Øjeblikkelig vurdering om iværksættelse af akutberedskab og eller døgntilbud
Hjemmebesøg straks. Midlertidig handleplan indenfor 7 dage, endelig indenfor 3 uger. Langsigtet planlægning hvori der sættes kraftigt ind overfor familien evt. via *Familien i Centrum* og særligt for den unge gennem f.eks. *Hard Work*, *Spydspidsen* eller *Den korte Snor*. (SOF tilbud)

Der fokuseres målrettet på holdbare løsninger for de problemstillinger, der vedrører skolegang og fritidsliv.

Parternes forpligtigelse:

SOF er ansvarlig for hjemmebesøg samt midlertidig og endelig handleplan.

BUF er ansvarlig for udarbejdelse af skoletilbud samt relevant fritidstilbud, der understøtter den tilsigtede ændring af den unges adfærd.

Politiet har ansvaret for påkrævet efterforskning og herunder eventuel anholdelse af den unge.

Bemærkninger.

Ovenstående skal ses som overordnede principper til håndtering af enkeltsager i SSP og er endvidere bud på typer af kriminalitet under de enkelte niveauer. Det skal tjene som en rettesnor i det kommende arbejde med at implementere håndteringen af enkeltsager. Dog vil der i startfasen sikkert opstå behov for finjusteringer eller vurderinger udfra de konkrete lokale sager. Materialet vil blive rettet til i takt med, at der indhøstes erfaringer med konkret brug af konceptet.

Skulle der i forbindelse med behandling af sager på niveau 1 eller 2 opstå "frustrationssager" f.eks. ved manglende inddragelse af relevante aktører, skal disse sager tilgå SSP ledergruppen.

SKRIFTLIGHED VED BEHANDLING AF ENKELTSAGER

Niveau 1 og 2:

På baggrund af lokaludvalgets drøftelse af sager på niveau 1 og 2 føres det alene til referat, hvilke myndigheder (lokaludvalgsrepræsentanter) der gennemfører det enkelte hjemmebesøg og sagens niveau. Skriftlighed i disse sager er begrænset til et minimum, og der føres ikke skriftlige optegnelser over den unges eller familiens identitet.

Niveau 3 og 4:

Sager på niveau 3 og 4 undergår skriftlig behandling. Ledergruppen benytter "Formular SSP Enkeltsag".

Sekretæren eller en repræsentant fra ledergruppen udfylder denne. Ønsker ledergruppen yderligere oplysninger om en sag fra lokaludvalget benyttes "Støtteskema til enkeltsager i SSP".

En niveau 3 eller 4 sag kan også tage sin begyndelse i lokaludvalget, der udfylder støtteskemaet og fremsender skemaet til behandling i ledergruppen.

Såfremt ledergruppen beslutter, at der skal handles i SSP regi, skal forældremyndighedsindehaveren oplyses om, at sagen har været til drøftelse i SSP, er registreret¹ og at man ønsker familien inddraget i løsning af problemstillingen. Se udkast til "Forældrebrev".

¹ Enkeltsagskonceptet vil blive suppleret med en generel beskrivelse/henvisning vedrørende oplysningspligten og den registreredes indsigtret. Dette forventes afsluttet inden 2008, hvorefter den vil blive sendt til ledergrupperne.

Beskrivelse af indsats:

1. Aktivitet (handling):

-
-
-

2. Periode for aktivitet:

3. Ansvarlig/parternes forpligtigelse for del af indsats:

SOF:

BUF:

POL:

KFF:

4. Henvendelse til hjemmet foretaget af:

Socialforvaltningen Skolen Klubben Politiet Kultur/Fritidsforvaltningen

5. Tilbage melding/Information til lokaludvalg, baglandet samt andre aktører:

Tilbage melding foretaget af:

Socialforvaltningen Skolen Klubben Politiet Kultur/Fritidsforvaltningen

Status for sagen:

Forløber indsatsen planmæssigt:

Opsamling på delmål (se ovenstående)

Særlige bemærkninger vedr. hjemmets/forældrenes involvering:

STØTTESKEMA TIL ENKELTSAGER I SSP

Unges navn:	Adresse:	Skole:
Baggrund for indstilling til ledergruppen:		
Sagsbeskrivelse:		
Uddybelse af beskrivelsen på konkrete områder		
Skolesituationen:		
Fritid og Job:		
Særlige omstændigheder i familien:		

Del af ungegruppering:

Kendt kriminalitet eller anden uhensigtsmæssig adfærd:

FORÆLDREBREV

Familien XXXXX
Bopæl

København d.

Deres søn/datter (navn og beskrivelse af begået kriminalitet) har den 21. september 2006 *udøvet trusler og begået alvorligt voldelig overfald på jævnaldrende elev fra naboskolen. Deres søn har forlods ved gentagne lejligheder deltaget som udøvende medlem af et såkaldt "tæskehold" med vold og trusler mod andre jævnaldrende.*

Disse episoder har været behandlet på et møde den xxx, hvor der deltog repræsentanter for SSP samarbejdet på Christianshavn.

Vi vil derfor gerne have en samtale med Dem i Deres hjem.

De vil endvidere snart blive kontaktet af XXXXXX *forvaltning*.

Ifølge retsplejelovens § 115 må myndigheder udveksle oplysninger vedrørende personer, hvis det er nødvendigt i forbindelse med kriminalitetsforebyggende arbejde. Oplysninger vedrørende sagen registreres hos børnefamilieteamchefen, Socialcenter Christianshavn. Der er vedlagt en folder om SSP København.

De er meget velkommen til at ringe til os/mig.

Tlf.:

Med venlig hilsen

(navn)

SSP Christianshavn

OPBEVARING OG ARKIVERING AF ENKELTSAGSFOMULARER

1. Registerlovgivningen

Enhver struktureret samling af personoplysninger, der er tilgængelig efter bestemte kriterier, er et register i lovens forstand (persondataloven).

Til den foreskrevne behandling af enkeltsager er der foretaget anmeldelse til datatilsynet om oprettelse af et SSP register (manuelt). Dette er godkendt ved BR beslutning den 25/10 2007 (BR 436/07).

2. Præcisering af arbejdet med de registrerede oplysninger.

Det skriftlige materiale opbevares hos Børnefamilieteamchefen og kun der. Der oprettes en mappe mærket SSP Enkeltsager (manuelt register), hvor formular "SSP enkeltsag" og "Støtteskema" opbevares i papirform.

Det skriftlige materiale i SSP registret er kun tilgængeligt for den enkelte ledergruppe i SSP regi samt gruppens sekretær og er alene tilgængeligt som et styringsmæssigt værktøj, dvs. med henblik på at sikre, at den rigtige indsats bliver sat i værk i de relevante forvaltninger. Der er således ikke tale om registreringer, der skal inddrages i den unges møde med frontmedarbejdere, men alene tale om informationer der skal understøtte den koordinerede indsats gennem ledelsesmæssig inddragelse og forpligtelse af alle relevante aktører.

De registrerede oplysninger skal slettes fra SSP registret senest et år efter sidste behandling. Oplysningerne overføres til Socialforvaltningens arkiv efter gældende regler.

Enkeltsagsbehandling i ledergrupperne skal afsluttes inden for 1 år.

Bilag 2:

SSP-Handleplan 2

SSP handleplan 2

- til forebyggelse af unges deltagelse i konflikter mellem voksengrupperinger og rockermiljøet

Marts 2009

SSP handleplan til forebyggelse af unges deltagelse i konflikter mellem voksengrupperinger og rockermiljøet - Handleplan 2

Baggrund

Nærværende handleplan (Handleplan 2) er opfølgning på "SSP handleplan til forebyggelse af unges deltagelse i konflikter mellem voksengrupperinger og rockermiljøet" fra september 2008 (Handleplan 1). Handleplan 2 omfatter en række nye initiativer særlig fokuseret på bydelen Nørrebro samt fastholdelse af enkelte elementer fra den oprindelige handleplan, der fortsat skal være gældende i de prioriterede bydele: Tingbjerg, Brønshøj/Husum, Valby, Indre Nørrebro, Ydre Nørrebro og Amager.

Situationsbeskrivelse

I efteråret 2008 var det SSP Københavns vurdering, at flere ungegrupper under 18 år var i risiko for at tage aktiv del i konflikten som medløbere. Efter en massiv indsats på skoler, i klubber, på gadeplan, i bebyggelser mv., er det lykkedes at fastholde de unge i de normale ungdomsmiljøer, og ungegrupperinger under 18 år ses ikke aktiv i konflikten pt. Tal fra Københavns Politi understøtter dette billede. Københavns Politi har i perioden medio juli 2008 til ultimo februar 2009 sigtet og anholdt 55 personer for besiddelse af skydevåben, kun to af disse var unge under 18 år.

Det er SSP Københavns vurdering, at konflikten i alt overvejende grad koncentrerer sig i kriminelle voksenmiljøer, og at der kun observeres enkelte individer under 18 år der kan forbindes med konflikten. Der er observeret unge, der i enkelte tilfælde agerer "vagter" med skudsikre veste samt unge der opholder sig i periferien af konfliktsituationer.

Formål

Formålet med Handleplan 2 er:

1. Fortsat at forhindre at unge under 18 år involverer sig aktivt i konflikten mellem voksengrupper.
2. Fortsat at forhindre at unge under 18 år igangsætter uroligheder som udløber af den spændte situation.
3. At normalisere og om muligt udvide ungetilbud på Nørrebro.
4. At understøtte politiets massive tilstedeværelse i bydelen og sikre at unge forstår baggrunden for og nødvendigheden af dette.

Koordinerede SSP indsatser for bydelen Nørrebro

Initiativer målrettet unge:

- Klubtilbud, sportshaller, biblioteker, væresteder mv. prioriterer at fastholde normale åbningstider, samt i nødvendigt omfang at holde åbent i weekender.
Som generel tryghedsskabende initiativ vil Københavns Politi dagligt besøge de pågældende steder efter ønske fra personale/ledelse. SSP sekretariatet udarbejder liste over relevante adresser til brug for politiet.
- Orientering til elever på Nørrebro skoler
Københavns Politi (Den Kriminalpræventive Afdeling) tilbyder Nørrebro skoler oplæg vedrørende de forstærkede politimæssige initiativer.

- **Ekstra ungetilbud**
Som supplement til de eksisterende ungetilbud vurderes det hensigtsmæssigt med nogle positive fælles begivenheder for børn og unge. Dette tænkes som større fælles aktivitetsdage/ekskursioner i og udenfor bydelen. Unge samt personale fra bydelens institutioner inviteres til deltagelse på disse fælles arrangementer. Der udarbejdes en aktivitetskalender. Kultur- og Fritidsforvaltningen (Projektrådgivningen) organiserer dette.
- **Gadeplansindsats**
Gadeplansindsats fra Børne- og Ungdomsforvaltningen og Socialforvaltningen koordineres. Formålet med indsatsen er at være oplysende og tryghedsskabende og være bindeled til klubber og institutioner. Ved optræk til uroligheder og lignende kan Københavns Politi kontakte gadeplanskoordinatorer for samordning af indsatser. Der udarbejdes telefonliste med relevante kontaktoplysninger. Gadeplanspersonale såvel som politi udviser særlig opmærksomhed på unge under 18 år, der eventuelt kan være aktiv part i konflikten. I disse tilfælde tages der omgående kontakt til undersøgelsesgruppen i Socialforvaltningens Børnefamilieteam for udarbejdelse af handleplan.

Initiativer målrettet borgerne og forældre:

- **Tilbud om beboermøder og møder i forældreforeninger**
Det lokale SSP netværk tilbyder boligforeninger, at der gennemføres beboermøder i udvalgte bebyggelser. SSP København tilbyder endvidere oplæg i forældreforeninger. SSP repræsentanter giver information om den samlede indsats og råd og vejledning til forældre. Forslag fra beboere og forældre vil blive indtænkt i den løbende indsats i bydelen. Beboermøderne organiseres af Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen (Task Force Integration).
- **Løbende information til borgerne**
SSP sekretariatet udarbejder hver 14. dag opdateret status på ungesituationen i bydelen. Statusnotatet bygger på tilbagemeldinger fra alle aktører og Københavns Politi på baggrund af de fælles briefingmøder. Formålet er at sikre præcis og retvisende information til borgerne og at bidrage til at nuancere mediebilledet. Statusnotatet sendes som pressemeddelelse til lokale medier.
- **Oplysning til borgere med anden etnisk baggrund**
Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen udarbejder i samarbejde med SSP sekretariatet generel informationsmateriale med råd og vejledning til etniske familier om konflikten og de igangsatte initiativer på Nørrebro på relevante modersmål. Oplysningsmateriale distribueres via lokalområdets biblioteker mv.
Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen rekvirerer tolke til de beboermøder, der afholdes af SSP.

Initiativer målrettet personale/politi:

- **Direkte telefonlinje til operativ leder i Københavns Politi**
Der etableres direkte telefonisk kontakt til den operative leder af Københavns Politis særlige task force, hvis der er akutte situationer der kræver hurtig handling fra politiets side. Institutionsledere, gadeplanskoordinatorer m.fl. får tilbudt at bruge dette nummer.
- **Orienterende kursus til udøvende politi på Nørrebro**
Gadeplansmedarbejdere giver oplæg til politiet om Nørrebro; historik, kultur, ungeliv og konflikthåndtering på gadeplan. Dette efter ønske fra Københavns Politi.

- **Løbende briefing af personale**
Der afholdes hver 14. dag et fællesmøde mellem de professionelle aktører i lokalområdet og Københavns Politi. SSP sekretariatet organiserer dette i samarbejde med de 2 lokale SSP ledergrupper. Formålet med disse møder er at få et fælles billede af den aktuelle situation og mulighed for løbende at komme med forslag til eventuelt supplerende aktiviteter. Der etableres endvidere et mailforum, hvor institutioner kan orientere samarbejdsparter om akut lukning, ændring af åbningstider mv. SSP sekretariatet etablerer mailforumet.

Initiativer involverende eksterne samarbejdsparter:

- **Eksterne samarbejdsparter**
Kontakt til SSP i omegnskommuner:
Der er observeret unge fra omegnskommuner, der i grupper synliggør sig i og omkring Nørrebro. Der vurderes at være risiko for, at de unge kan gøre sig til part i konflikten. Der etableres på den baggrund kontakt til SSP organisationerne i omegnskommunerne for at imødegå denne problemstilling.

Kontakt til Natteravnene:
Der rettes kontakt til Natteravnene for afklaring af et formaliseret samarbejde med SSP i bydelen.

Kontakt til Sundhedsforvaltningen:
Sundhedsforvaltningen indtræder i arbejdsgruppen bag handleplanen og deltager i briefingmøder lokalt.

Videreførelse af bydækkende initiativer fra Handleplan 1

Følgende elementer fra Handleplan 1 videreføres i de prioriterede bydele; Tingbjerg, Brønshøj/Husum, Valby, Indre Nørrebro, Ydre Nørrebro og Amager:

- **Gadeplansindsats**
Der etableres telefonliste mellem gadeplanskoordinatorer og politi med det sigte at samordne indsatser ved eventuelle ungeuligheder. Københavns Politi kan kontakte gadeplanskoordinatorer i bydelene. Liste med kontaktoplysninger på gadeplanskoordinatorer tilgår Københavns Politi.
- **Udvidet åbning af aktiviteter i ferieperioder**
Børne- og Ungdomsforvaltningen og Kultur- og Fritidsforvaltningen skal videreføre nuværende aktivitetsniveau målrettet unge i ferieperioder.
- **Vejledning "Tag afstand fra bandeopgør"**
SSP vejledningen til professionelle "Tag afstand fra bandeopgør" opdateres med nyeste information fra Københavns Politi og formidles til hele SSP netværket.
- **Kriminalpræventivt beredskab mellem de større byer**
SSP organisationerne i København, Århus, Odense, Aalborg, Esbjerg og Vejle holder hinanden opdateret på ungesituationen og igangsatte initiativer.

Presseansvarlige

Sekretariatschef i SSP København:

Michael Melbye, tlf.: 33 17 31 27/20 60 49 31

Vicepolitiinspektør i Københavns Politis Kriminalpræventive Afdeling:

Lars Nicolai Jensen, tlf.: 35 21 28 40/72 58 81 22

Handleplanens varighed

Handleplanen igangsættes dd. og løber frem til medio maj. Handleplanen vil blive justeret efter behov.

Formidling af handleplanen

SSP sekretariatet orienterer alle SSP ledergrupper og lokaludvalg om handleplanens ikrafttrædelse.

SSP bestyrelsen

Direktionerne anmodes om at sikre, at de nødvendige ressourcer til opgaveløsningen er til stede.